JURGIS PYRAGAS
(24a) Lübeck-Meesen
Marlistr. 101 - Block 8/74
Germany

Europos LIETUVIS

Nr. 1 (592). 1960. I. 7 | Londonas, 1960 metų, sausio mėn., 7 d. | XIV metai

PADDINGTON, W.2
GREAT BRITAIN
PAID 1½P
7 JAN 60
11056

LAIMINGŲ 1960 METŲ!

Paskatinimas pavergtiesiems

IŠ ANKSTO SUSITARĘ IR BENDRAI VEIKDAMI...

Gruodžio 9-10 d.d. Pavergtųjų Europos Tautų Seimo posėdžiuose buvo gausu įžymių svečių, savo žodžiu drąsinusių Seimo veikimą. Katalikų intelektualų internacionalo PAX ROMANA atstovas Jungtinių Tautų Ekonominėje ir Socialinėje Taryboje Vokietijoje buvusiems studentams ateitininkams gerai pažįstamas H. Kirchner kritiškai įvertino Rytų - Vakarų kultūrinius mainus ir pabrėžė moralės principų reikšmę tarptautinei taikai ir tarpvalstybiniams santykiams. JV kongresmanas C.J. Zablocki pasižadėjo visomis progomis ir visomis jėgomis paremti sovietų pavergtųjų valstybių bylą. Tarptautinės Žmogaus Teisių Lygos prezidentas R.N. Baldwin pažymėjo, kad jo vadovaujamos organizacijos ir pavergtųjų seimo siekimai glaudžiai siejasi. Jis pripažino seimo didelę talką Žmogaus Teisių Lygai, suteikiant daug konkrečios medžiagos. Jis pažadėjo Teisių Lygos visokeriopą paramą seimo darbams. New Yorko Universiteto viceprezidentas, Vakarų Berlyno kritiškomis dienomis 1948-49 buvęs Berlyno JV sektoriaus komendantas ir vadovavęs visai JV akcijai prieš sovietinę Berlyno blokadą, gen. F.L. Howley, prisiminė savo patyrimą santykiuose su sovietais ir iš to patyrimo einančias išvadas laisvojo pasaulio santykiams su Maskva. Tautinės Kinijos ambasadorius Dr. Tsiang nušvietė Tibeto įvykių tarptautinę reikšmę ir išsklaidė kai kieno skleidžiamą iliuziją, kad Tibeto užgrobimas esąs tik raudonosios Kinijos „business". Dr. Tsiang konkrečiais faktais pavaizdavo, kad Tibeto strateginė pozicija kaip tik pirmiausia taikoma Sov. Sąjungos reikalams, ne Kinijos. Dr. Tsiang nė kiek neabejoja, kad Tibeto užgrobimas yra Sovietų Sąjungos ir Raud. Kinijos iš anksto sutartas ir bendrai įvykdytas. Tai yra sovietinio pasaulio laimėjimas ir laisvojo pasaulio pralaimėjimas. Pralaimėjimas viename fronto bare atsiliepia visam frontui. Antra vertus, Tibeto įvykiai atvėrė akis daugeliui Azijos - Afrikos neutralistų.

ŠAUKIASI JT PRIEŠ SOVIETINĘ DARBO BAUDŽIAVĄ

Pavergtųjų Europos Tautų Seimas gruodžio 9 d. priėmė raportą ir atsišaukimą į Jungtines Tautas ir Tarptautinę Darbo Organizaciją dėl darbo sąlygų ir darbininkų padėties sovietų pavergtuose kraštuose. Darbo sąlygas ir darbininkų padėtį sovietinėje sistemoje nustato keli veiksniai, svarbiausi tarp jų yra: 1) valdžios užkarta darbo drausmė, 2) prievartinis darbininko pririšimas prie darbo, 3) nebuvimas teisės laisvai pasirinkti darbą, 4) profesinių sąjungų pavertimas valdžios įnagiu darbininkams engti, 5) nuolatinis privalomų darbo normų didinimas, 6) akordinis darbas ir vadinamasis socialistinis lenktyniavimas. Visa tai turėdamas galvoje, PJT Seimas šaukiasi Jungtinių Tautų, kad imtųsi tirti sovietinio darbo sąlygas pavergtuose kraštuose ir numatytų priemones darbo ir darbininkų organizavimosi laisvei atstatyti ir tarptautinių darbo sutarčių vykdymui paskatinti. (Okup. Lietuvoje esančias darbo sąlygas ir darbininkų padėtį pavaizdavo Lietuvos delegacijos narys Dr. Nemickas). Gruodžio 10 d. Pavergtųjų Seimas paminėjo Visuotinės Žmogaus Teisių Deklaracijos vienuoliktąsias metines, priimdamas rezoliuciją Jungtinėms Tautoms dėl žmogaus teisių paneigimo sovietų pavergtuose kraštuose.

DAUG DAUGIAU NEI PASTIPUSI ŽIURKĖ...

Kai Chruščiovui Amerikoje buvo priminta sovietinė agresija Vengrijoje, jis tatai pavadino pastipusia žiurke, įstrigusia gerklėje. Tas palyginimas Chruščiovui neišššoko netyčia, nes tai yra nuolatinė Sov. Sąjungos padėtis. Sov. Sąjunga, prarijusi ne kokią ten žiurkę, bet keletos valstybių nepriklausomybę, visą laiką gyvena baime ir nerimu, kad neįvyktų koks sprogimas, kaip 1956 m. Vengrijoj ir Lenkijoj, kaip 1944-51 Lietuvoj. Šis Kremliaus nerimas smarkiai atslūgtų, jei laisvasis pasaulis pasakytų Chruščiovui: „Žinokis. Ne mūsų dalykas Centro ir Rytų Europa". Šia kryptimi Maskva nuo pat Stalino mirties visomis komunistų meistriškai naudojamomis propagandos ir diplomatijos priemonėmis įtaigoja pirmiau vadinamuosius neutraliuosius, o paskutiniu metu ypač Ameriką. Gruodžio 10 d. pavergtųjų seimas plačiai diskutavo šiuos Kremliaus manevrus, atkreipdamas laisvojo pasaulio dėmesį į jų tikrąją reikšmę. Lietuvos delegacijai diskusijose atstovavo M. Brakas, plačiai vesdamas paralelę tarp XIX amžiaus Europos politikos su tuometine Rusija ir dabartinės Vakarų demokratijų politikos su Sov. Sąjunga. Tų praeities pamokų nepaisymas gali žiauriai atsikeršyti.

KIENO ARKLIAIS CHRUŠČIOVAS MANO LAIMĖTI LENKTYNES?

Gruodžio 9 d. Pavergtųjų Europos Valstybių Seime buvo svarstomas sovietų pavergtosios Europos ūkio pajungimas Sov. Sąjungos reikalams. Lig šiol šiuo atžvilgiu toliausiai yra nueita Pabaltijo valstybėse. Vadinamiesiems satelitams bent iš vardo dar buvo paliktas šioks toks ūkinis savarankiškumas: sava valiuta, savarankiški biudžetai, savi valstybiniai planai, sava mokesčių sistema ir dar kas nekas. Satelitų ūkiniams santykiams su Sov. Sąjunga vykdyti veikia vadinamoji Savitarpinės Ūkinės Pagalbos Taryba Maskvoje. Chruščiovui paskelbus ūkines lenktynes su JV ir kompartijos XXI kongresui priėmus 7-čio planą, ėmė aiškėti, kad toms lenktynėms ir tam planui Sov. Sąjunga nori pirmiausia įkinkyti vadinamųjų satelitų ūkį. Pastaruoju metu vadinamoji Savitarpinės Ūkinės Pagalbos Taryba faktiškai tapo vyriausiuoju planavimo organu visiems satelitiniams kraštams. Ji nustato, kuris kraštas ir kuria pirmumo eile ką turi gaminti. Ji skirsto žaliavas. Laikas nuo laiko satelitinių kraštų spaudoje pasigirsta balsų, kad per keletą metų visų socialistinių kraštų valiuta bus viena, būtent, rublis. Valiutos ir kainų sistemos suvienodinimas atskirų satelitinių kraštų ūkio bet kurį savarankiškumą galutinai palaidotų.

Ryšium su tomis Sov. Sąjungos pastangomis pavergtųjų seimas priėmė dokumentuotą raportą ir protesto deklaraciją. Svarstymuose Lietuvos delegacijos vardu pasisakė J. Audėnas, pavaizduodamas, kaip Sov. Sąjunga yra pajungusi savo interesams okup. Lietuvos ūkį ir kuri yra ūkinė prasmė Maskvos dabar skelbiamo vadinamojo perėjimo iš socialistinio į komunistinį ūkį. Pirmiausia tai reikš galutinį likvidavimą vietos gyventojų ryšių su žeme, kurie lig šiol kad ir tik labai skurdžiu kolchozininko daržo pavidalu vis tiek buvusiam ūkininkui yra didelė atrama ir ekonominiu ir tautiniu atžvilgiu. Maskvai svarbu ši pavergtųjų kraštų tautinio atsparumo tvirtovė sugriauti.

Lieka 62 rajonai

LIKVIDUOJA 16 RAJONŲ CENTRŲ

Gruodžio 8 d. paskelbtas įsakas, kuriuo likviduojami Daugų, Dusetų, Dūkšto, Kybartų, Linkuvos, Naujosios Vilnios, (Kudirkos-) Naumiesčio, Pabradės, Priekulės, Salantų, Sedos, Švenčionėlių, Troškūnų, Vabalninko, Veisiejų ir Žagarės rajonai, tai yra, administraciniai rajonų centrai. Tų rajonų teritorijos priskiriamos prie kitų kaimyninių rajonų.

Rajonas yra antro laipsnio administracinis teritorijos padalinys (pirmasis yra apylinkė, kurios dabar Lietuvoj yra mažesnės už buvusius valsčius, bet didesnės už seniūnijas. Apylinkių dabar yra apie dvylika šimtų. Anksčiau buvo kone dvigubai daugiau). Rajonas užima buvusios Lietuvos apskrities vaidmenį, tik jų buvo pristeigta apie keturis kartus daugiau kaip Lietuvoj buvo apskričių. 1953 metais rajonų buvo 87. Paskui kai kurie iš jų buvo įvairiais atvejais likviduoti ir šįmet jų buvo likę 78. Dabar lieka jau tik 62.

Rajonų centrai yra įrašyti respublikinėje konstitucijoje, taigi kiekvieno rajono centro likvidavimas ar įsteigimas yra susijęs ir su... konstitucijos pakeitimu!

Svarbiausia to pakeitimo reikšmė yra ta, kad panaikinus 16 rajonų centrų išnyksta keli šimtai tarnybų: rajonų vykdomieji komitetai su visais savo skyriais, rajonų partijos, komjaunimo, profsąjungų komitetai, rajoniniai laikraščiai ir t.t.

Būdinga, kad vos dvi savaites anksčiau oficialiai priimtame ir paskelbtame 1960 metų biudžete visi tie rajonai dar buvo įtraukti ir jų reikalams buvo numatyta kiekvienam po apie 8 ar 9 mil. rublių (iš viso 136 mil. su viršum). Padarius tokį nutarimą, teks ir ką tik priimtas biudžetas atitinkamai keisti. Visi tie dalykai atliekami uždaruose kabinetuose. Su „parlamentu" (respublikiniu sovietu) jokio skaitymosi nėra: nors jis ką tik buvo susirinkęs, apie tokius pakeitimus (biudžeto ir konstitucijos!) niekas jam nei neužsiminė. Vos jam išsiskirsčius padaryti pakeitimai, kai ateinantį pavasarį kada nors tą „parlamentą" vėl porai dienų sušauks, jis turės priimti nutarimą, kad įsaką dėl rajonų panaikinimo tvirtina. (LNA)

SNIEČKUS PRANEŠA, KAD NACIONALISTAI DAR NENUSILEIDO

Sniečkus partijos plenumui pasakė: „Draugo N. Chruščiovo vizitas Amerikoje sukėlė didelį sąmyšį lietuviškųjų buržuazinių nacionalistų tarpe. Jie puikiai supranta, kad tarptautinio įtempimo sumažėjimas negali būti jiems naudingas, nes jie visuomet orientavosi ir orientuojasi į karą. Tačiau kartu su tuo nacionalistai neatsisako savo priešiškos veiklos".

Ryšium su tuo Sniečkus ragino dėti dar daugiau pastangų „demaskuoti buržuazinės propagandos skleidžiamus melus" ir „demaskuoti amerikinį gyvenimo būdą". (LNA)

SERIJINIAI NAMAI IŠ STAMBIŲ BLOKŲ

(E) Vilniuje gruodžio mėnesio pradžioje baigtas montuoti pirmasis stambių blokų serijinis namas, turįs 80 butų. Statybines plokštes gamina Vilniaus gelžbetoninių konstrukcijų gamykla. Jaunas inžinierius Mindaugas Bielevičius ir kiti statybinę techniką patobulinę taip, kad atpigo statyba ir sutrumpėjo statybos laikas. Pirmasis buvęs pagamintas per 65 dienas, antrasis per 53, o dabar pagaminamas per 43 dienas. Ateityje numatoma gamybos laiką vienam namui sutrumpinti iki 35-37 dienų. Vieno kvadratinio metro kaina dabar atsieina 1.080 rublių. Tikimasi tą kainą sumažinti iki 900 rublių. Fabrike pagamintos statybinės dalys nugabenamos į statybos vietą ir sumontuojamos per trumpą laiką.

„MINTYS APIE VYRESNĮJĮ BROLĮ"

PALECKIO LOJIMAS APIE JO DABARTINIUS ŠEIMININKUS

Lapkričio pabaiga Lietuvoje vėl buvo skirta specialiam rusų garbinimui. Buvo atsikviesta keletas rusų rašytojų, kurie tam suorganizuotuose susirinkimuose skaitė savo eiles, o partiniai lietuviškieji rašytojai juos prieš publiką „per nemierą" gyrė. Visuose laikraščiuose buvo paberta lietuvių kalbon išverstų rusų rašytojų eilėraščių.

Tuo pačiu metu iš spaustuvės išleista Justo Paleckio knyga, pavadinta „Mintys apie vyresnįjį brolį", kurioje Paleckis, kadaise buvęs Lietuvos nepriklausomybės entuziastas, dabar nuolankiausiai garbina rusų tautą ir įrodinėja, kad „būti Rusijos sąstate" yra ir buvo kiekvienos mažesnės tautos laimė... Knygoje yra tokių teigimų, kaip:

„Norėtųsi palyginti Rusiją su išmintinga ir gera motina, kuri nenuilsdama rūpinasi savo vaikais. Turėdama didžiulių sunkumų ir vargų, ji neretai nuo savęs atitraukdavo kąsnį, neprivalgydavo, kad tik klestėtų visi daugianacionalinės tarybinės šeimos nariai".

„Gerai pažįstu visas tris Pabaltijo respublikas. Ir galvodamas apie jų likimą, aš, kaip ir kiekvienas sąžiningai studijuojantis istoriją žmogus, galiu padaryti vienintelę išvadą: be didžiosios Rusijos pagalbos, be galingų jos pečių, atrėmusių priešo spaudimą, kiekvieną iš šių šalių tautų būtų nušlavusios piktosios jėgos, nuo seno siautėjusios Baltijos pakrantėje".

„Ne vienodai dosniai skleidžia savo šilumą saulė ukrainiečių ir jakutų, uzbekų ir karelų žemėje. Bet vienodai dosniai teikia šilumą visoms mūsų šalies tautoms vyresnysis jų brolis — didžioji rusų tauta".

„...laimingos tautos nepamiršta atiduoti dėkingumo duoklės rusų tautai"...

Knyga parašyta pagal dėsnį „kur šuo laka, ten ir loja" ir kiekvienu atveju yra autoriaus nuolankiausio dėkingumo pareiškimas rusams, kurie jį taip ilgai laiko respublikinio sovieto prezidiumo pirmininko kėdėje. Niekas kitas Paleckiui tokios puikios progos nebūtų suteikęs... (LNA)

DRABUŽIŲ UŽ TRIS RUBLIUS PER METUS...

Kretingos rajone gyventojų reikalams skirtų siuvyklų ir batų taisymo dirbtuvių darbą vykdomasis komitetas jau treti metai taip suplanuoja, kad to rajono kiekvienam gyventojui jos gali atlikti batų taisymo darbų už 3 rublius ir 30 kapeikų, o drabužių kiekvienam gali pasiūti tik už 3 rublius... Normali eilutės pasiuvimo kaina yra apie 300 rublių. (LNA)

Septynios DIENOS

PENKTADALIU MAŽESNIS DERLIUS

Kalbėdamas apie žemės ūkio pasiekimus, Chruščiovas pareiškė, kad mėsos, sviesto gamyba Sov. Sąjunga jau pralenkusi Ameriką, bet už tat grūdų reikalas, ypač Kazachstane, esąs labai blogoje padėtyje.

Skaitmenų jis neminėjo, bet žinoma, kad per pastaruosius 4 metus vidutiniškai būdavo gaunama po 48.4 mil. tonų, o 1959 m. tik 45.7 mil. tonų (1958 m. buvo gauta 57.4 mil. tonų).

GEGUŽĖS 16 D.

Sutarta, kad viršūnių konferencija bus gegužės 16 d. Paryžiuje.

Programa nenumatyta, dėl to susirinkusieji valstybių galvos turės nuspręsti, dėl ko tartis. Iki šiol vis bandymai numatyti kokią nors programą sukliudydavo pačios konferencijos šaukimą.

IEŠKOMA SODOMOS IR HOMOROS

Jordane susiorganizavo grupė tyrinėtojų, kurie nardys Mirties jūroje ir ieškos biblijoje minimųjų žuvusių Sodomos ir Homoros miestų.

Pasakojama, kad beduinai pietiniame jūros pakraštyje yra matę paskendusių medžių ir pastatų.

SPECIALISTAI

Du maskviečiai skambindavo vis į tolimus miestus ir siūlydavo suruošti futbolo rungtynes su garsiuoju Maskvos „Dinamo".

Dažnai tas jų „Dinamo" pralaimėdavo prieš vietines silpnas komandas, bet rungtynių pažiūrėti suplaukdavo daug žiūrovų, sunešdavo daug rublių.

Paaiškėjo, kad tasai „Dinamo" nėra tikras.

6 KELIAI PER SVETIMĄ ŽEMĘ

Ladak provincijoje (Indijoje) kiniečiai tiesia paskubom 6 kelius.

Indijoj ypač keliamas susirūpinimas, kad kiniečiai tiesia dar vieną kelią — iš Tibeto tiesiai į Indiją.

KALĖDŲ AUKOS

Petų Afrikoje dėl per didelio girtavimo įvairiose muštynėse Kalėdų metu žuvo 80 žmonių (kelių nelaimėse žuvo 16).

RIAUŠĖS KAMERŪNE

Kai didžiųjų valstybių delegacijos vyko į nepriklausomybės paskelbimo iškilmes, Kamerūne buvo sukeltos riaušės, kuriose žuvo 40 žmonių.

Gavlojama, kad riaušes sukėlė nepatenkintieji tais, kurie taikiais pasitarimais pasiekė nepriklausomybės.

Kamerūnas buvo prancūzų kolonija (Afrikoje).

KRUPO PASIŪLYMAS

Vokiečių pramonininkas Krupp'as, kuris buvo teistas kaip karo nusikaltėlis ir kurio turtai vertinami virš 53 milijonų svarų, paskelbė, kad jis duosiąs po 400 svarų kiekvienam žydui, kuris įrodys, kad karo metu iš koncentracijos stovyklos jis buvo siunčiamas dirbti Kruppo fabrikuose.

NIKITA KUKURUZNIK

„Izviestijos" išsispausdino anoniminį, jau prieš 4 mėnesius gautą leningradiečio laišką, kuriame apie Chruščiovą rašoma:

„Atvirai sakant, kai tu perėmei valdžią, aš, kaip ir daugelis leningradiečių, ypač inteligentų, sutikome tą žinią, švelniai sakant, be entuziazmo... Dabar mes sakome: Nikita neapstatys mūsų. Kai mes vadiname tave Nikituška ar Nikita Kukuruznik, tai nėra nepagarbos ženklas. Tais žodžiais reiškiama mūsų meilė. Patikėk, Stalino niekas nevadino Juozapu".

PASKUTINIS MOHIKANAS

Sulaukęs 117 metų, mirė paskutinysis Amerikos pilietinio karo (1861-5) dalyvis Walter Williams.

ATSISAKĖ TARTIS

Indijos min. pirm. Nehru atmetė Kinijos min. pirm. Chou En-lai pasiūlymą susitikti ir tartis dėl pasienio ginčų.

REICHO PARTIJA ANTISEMITIZMO PASIREIŠKIMUOSE

Po Kalėdų buvo areštuotas V. Vokietijos Reicho partijos Cologne skyriaus pirmininkas Custodis už sinagogos išterliojimą.

Keletas dar kitų tos partijos narių taip pat buvo suimti už apipašymą svastikomis ir antisemitiškais šūkiais žydų sinagogos, bet paleisti, išskyrus du.

Ta proga tvirtinama, kad neonacinis jaunimas V. Vokietijoje savo organizacijose turi apie 40-70.000 narių.

ATOMINIO KARO GALIMYBĖ

Amerikos demokratų partijos patariamasis komitetas įspėja, jog labai galimas yra atominis karas, jei pasaulio politika bus tvarkoma taip, kaip iki šiol.

KAS KIEK NETEKO

Lenkija apskaičiavo, kad praeito karo metu kas 100 lenkų žuvo vis 22.

Kiti kraštai: Prancūzija 1.5, D. Britanija 8, Amerika 14.

Karo metu žuvo gydytojų 7000, profesorių, mokytojų 6000, teisėjų, advokatų 5000, kunigų 2500.

Lenkija turi 29 mil. gyventojų.

PASAULYJE

— Britų profesinės sąjungos kelia klausimą sutrumpinti darbo savaitę (metalo apdirbimo srities prof. sąjunga atmetė darbdavių pasiūlymą 42½ val. savaitės, reikalaudami 40 val.).

— New Yorko gubernatorius Nelson Rockefeller persigalvojo ir atsisakė kandidatuoti į prezidentus (jau buvo pradėta propaganda už jį).

— Nuo N. Metų Prancūzijoje įsigaliojo naujas frankas.

— Per 3 mėnesius 3 rusiški didžiuliai sniego traktoriai nukeliavo 1670 mylių ir pasiekė Pietų ašigalį, amerikiečių tyrinėto jų bazę.

— Sovietai skundžiasi, kad jų laivą apšaudė pietų korėjiečiai.

— Gabenami iš Airijos į Prancūziją, laive išdvėsė 47 arkliai.

— Lenkija paprašė išvažiuoti Jugoslavijos karinį atstovą.

— Rytų Vokietijos teisingumo ministeris įsakė kelti bylas tiems rytų vokiečiams, kurie V. Berlyne perkasi maistą ar drabužius.

— Dingo čekų atstovybės valdininkas, kuris organizavo Miunchene Radio Free Europe darbuotojų nuodijimą.

— Chruščiovas nusiuntė prez. Eisenhoweriui dovanų apie 40 vaismedžių.

— Danai nuteisė kalėti 6 vyrus už šnipinėjimą bolševikams.

— Svastika ir žodžiai „Juden raus" buvo nuterlioti ir Londono Notting Hill rajono sinagogos sienoje.

— Iš Chruščiovo prasitarimo N. Metų proga daromos išvados, kad Sov. Sąjunga, pasitikėdama savo turimosioms raketoms, gali sumažinti armijas.

— Boltone, Lankašyre, 4 namų sienos buvo nurašytos antižydiškais šūkiais.

VAKARAI DAROSI NENUOLANKŪS RUSIJAI

DIDIEJI NESUTARIA

(1918-1920 METŲ ISTORINIS LAIKOTARPIS)

Rašo Vyt. Širvydas, Norton, Vermont, USA.

I. Pabaltijo kraštai panori laisvės

Pirmojo pasaulinio karo metu lietuviai, latviai ir estai nusprendė rusams tarti: „Ne su džiaugsmu suėjome, be ašarų skirkimės!". Šis laikotarpis (1918-1920) Amerikoje kažkodėl pasidarė istorikams-tyrėjams mėgiama tema. Trijų mėnesių bėgyje pasirodė **trys** anglų kalba knygos nušviesti Liletuvos ir jos kaimynų įsikūrimui nepriklausomomis valstybėmis. Pirmoji buvo prof. A.E. Senno „The Emergence of Modern Lithuania", kurią išleido Columbia universiteto leidykla. Antroji yra prof. Stanley W. Page „The Formation of the Baltic States, 1917-1920". Ją išleido Harvado universiteto leidykla. Trečiąją parašė lietuvis prof. A.N. Tarulis (JAV Kongreso Knygyno pareigūnas). Ją išleido Notre Dame u-to leidykla vardu „Soviet Policy toward the Baltic States, 1918-1940". Pirmąją recenzavo istorikas S. Sužiedelis mūsų studentų leidžiamajame bertainiame „Lituanus" žurnale (nr. 5, rugsėjo mėn.). Profesoriaus Senno veikalą vertino ir K.J. Jurgėla (Voice of America pareigūnas), autorius anglų kalba „History of the Lithuanian Nation" (1948 m.). Jo recenziją išsispausdino mėnesinis „Aidų" žurnalas (nr. 8, spalio mėn.). Kanadoje einančioje „Neprikl. Lietuvoje" veikalą pasvėrė ir J. Audėnas. Visi rado jį moksliškai parašytą, su plačiu medžiagos susipažinimu, tik, sako, gal vietomis ta medžiaga (ypač bolševikiška) nekritiškai imama, ir, gal būt, pernelyg daug svorio suteikiama vokiečiams. Platesnių įvertinimų prof. Tarulio ir Page knygų dar neteko spaudoje pastebėti.

Pabaltijo kraštų įsikūrimo tema įdomi ir JAV žurnalams. Colorados u-to leidžiamasis (Fordo Fondui padedant) bertaininis „Journal of Central European Affairs" spalio mėn. nr. skelbia Kalifornijos San Jose kolegijos istorijos profesoriaus Edgaro Anderseno straipsnį „British Policy toward the Baltic States, 1918-1920". Iš tikrųjų galima tarti: „Kai pradėjo lyti, prapliupo!".

Andersenas apie Lietuvą nedaug pasakoja, nes anglai, matyti, daugiau reikalų turėjo tuo metu su latviais ir estais, negu su lietuviais. Sako: „Bolševikams teisėtąją vyriausybę Rusijoj nuvertus (1918 m. lapkričio 7 d.) ir su vokiečiais netrukus pradėjus taikos derybas, eilė Rusijos pavergtųjų tautų suskato skelbti savo nepriklausomybes". Londonui iškilo klausimas: pripažinti ar ne šias nepriklausomybes? Pradžioje ne norėta pripažinti, nes „tikėtasi, kad bolševikų valdžia greitu laiku sugriūsianti ir jos vietą užimsianti Alijantams draugiška vyriausybė", kuriai toks pripažinimas, be abejo, būtų nemalonus.

Diplomatine plotme latviai-estai su anglais pirmusyk susisiekė, kai neišvardijami jų atstovai atėjo pas poną Lindsay, Anglijos charge d'affaires Maskvoje (1918 m. sausyje) pasiteirauti, kaip Anglija žiūrėsianti į jų tautų norą iš Rusijos išsiskirti ir gyventi nepriklausomomis valstybėmis. Savo raporte Londonui p. Lindsay prašė Pabaltijo kraštų ateitį rimtai apsvarstyti. Be tų kraštų Rusija, sako, vargu būsianti stipri valstybė Europoje. Jei jie atitektų Vokietijai, ši žymiai sustiprėtų, o anglai tai leisti negali. Jei jau Pabaltijo kraštai, sako, nebegali Rusijoj ilgėliau pasilikti, tegul pasidaro nepriklausomomis valstybėmis ir susiblokuoja su Skandinavija, Suomija, o, gali būti, ir su Lenkija.

Sausio 25 d. Anglijos užsienio reikalų ministeris Lordas Balfour estams pranešė, kad Anglija sieksianti neleisti vokiečiams okupuoti Estijos. Iš Londono Talinan pasiųsta neoficialus atstovas, o estai paskelbė savo nepriklausomą respubliką tą pačią dieną, kurią vokiečiai okupavo jų sostinę. Tokiu būdu visi trys Pabaltijo kraštai atsidūrė Vokietijos rankose. Kariškiai (kaip Ludendorfas) planavo juos padaryti Vokietijos kolonija, bet civiliai siekė atkurti Kuršo kunigaikštystę ir Lietuvos karalystę, kaizerį iškeliant ir kunigaikščiu ir karaliumi (lietuviai čia siekė priešpaveikti Urachu — Mindaugu Antruoju).

Rusams Lietuvių Brastoje pasirašius taikos sutartį kovo 3 d. ir vokiečių ginkluotoms pajėgoms išlipus Suomijoj, Alijantai nusprendė taip pat ginklu įsikišti į Rusijos vidaus reikalus. Jie išlaipino savo pajėgas Murmanske (anglai) ir Vladivostoke (amerikiečiai ir japonai). Anglų daliniuose Murmanske buvo ir Skotijos lietuvių „darbo batalijonas", mobilizuotas iš Lietuvoje gimusių „Rusijos piliečių". Maršalas Ironsides, kuris parašė atsiminimų knygą apie visą tą dalyką, pasakoja, kaip lietuviai atėjo skųstis, kad negauną tokių atlyginimų ir nėra taip aprūpinami, kaip anglai ir sokiai.

II. Įsikišimas eina plačia vaga

Sykį pradėję, anglai gana giliai įbrido kišdamiesi į savo sąjungininkės „vidaus reikalus". Pajutę stiprų pabaltiečių norą tarti rusų imperijai „sudiev", anglai (Lordas Balfouras) gegužės 3 d. pripažino estų vyriausybę de facto. Čia veikė ir noras turėti diplomatinę kortą prieš Estiją okupavusią Vokietiją. Karo paliaubų dieną (lapkričio 11 d.) Anglija ir Latviją pripažino de facto, — visa savaite anksčiau negu patys latviai paskelbė Latviją nepriklausoma valstybe (lapkričio 18 d.). Savo raštuose anglai tačiau pabrėžė, kad pripažinimas teveiks, kol vokiečių kariuomenė okupuos abu kraštus. Apie nepriklausomybę ir teisę apsispręsti raštai nė žodeliu nemiktelėjo.

Prof. Senn savo veikale pasakoja: „1919 m. rugsėjo 23 d. lordas Curzonas pasiuntė Anglijos atstovui Tallentsui Rygoje telegramą, pranešdamas, kad Anglija pasiruošusi pripažinti Lietuvą de facto tuo pačiu pagrindu ir sąlygomis, kuriomis pripažino Estiją ir Latviją. Jis paprašė Tallentsą pranešti tai Kaunui. Lietuviai šį pranešimą su tiko dideliu džiaugsmu".

Šitokį „mikčiojantį" (Estiją 1918 m. gegužės 3 d., Latviją 1918 m. lapkričio 11 d., Lietuvą tik 1919 m. rugsėjo 23 d.) pripažinimą anglai darė, taip sakant, tartum burnoje vandens turėdami, nes dar 1920 metais „New York Times" dienraštis (rugpiūčio 20 d.), kaip įrodo Kazys V. Baltramaitis savo 1945 metais išėjusiame bibliografiniame „Lithuanian Affairs" veikale, skelbė Londono pasiteisinimą pasauliui: „Anglijos vyriausybė neigia siekianti Rusijos padalijimo. De facto Pabaltijo valstybių pripažinimas laikomas pateisintu". (JAV Lietuvą tepripažino 1922 m. liepos 21 d.).

Anglai norėjo, kad galutinį de jure Pabaltijo valstybių atsiskyrimą iš rusų imperijos atliktų Taikos Konferencija. Tai sako ir Andersonas ir prof. Sennas. Įdomios švies sos čia meta Frank Oweno parašytoji Lloyd George biografija „Tempestous Journey", kuri išėjo 1959 m. Pasakoja:

„Churchillis laišku (1919 m. rugsėjo 20 d.) ragino Lloyd George Anglijos vardu tuojau pilnai pripažinti iš rusų imperijos išsiskyrusias Pabaltijo valstybes, nes, sako, gal netrukus bus pervėlu joms gyvenimą užtikrinti ir šioms nedidelėms valstybėlėms atsilyginti už kovą prieš bolševizmą, kai baltieji rusai (Denikinas) jau artinasi į Maskvą ir tėra 400 mylių atstu. Į tai Lloyd George rugsėjo 22 d. atsakė: „Mano mielas Winstonai — žodelis apie Pabaltijo valstybėles. Atsilyginti už kovą prieš bolševizmą jūs norite, kad mes jas pripažintumėm. Tada jos mus paprašys dviejų dalykų: (1) pripažintą nepriklausomybę užtikrinti (apginti) ir (2) aprūpinti ginklais ir pinigais, kad galėtų toliau tęsti kovą. Bet, nežiūrint, kas Rusijoj įsigalės, ši valdžia pirmuoju uždaviniu laikys susigrąžinti turėtuosius Pabaltijo kraštus. Ar esi, ponas Churchilli, pasiruošęs skelbti karą šitai įsigalėjusiai valdžiai, kai ji pradės Pabaltijo kraštus atsiimėti? Jei ne, tai būtų negarbinga apgaulė iš mūsų pusės prižadėti dabartinėms Pabaltijo valstybėlėms užtikrinimą vien dėl to, kad jas norime dabar panaudoti kovai prieš rusiškąjį bolševizmą".

Tačiau sekančią dieną, kaip aukščiau pažymėta, lordas Curzonas įsakė atstovui Tallentsui pranešti Kaunui, kad Anglija Lietuvą pripažįsta de facto. Pora savaičių prieš tai, Estijos, Latvijos ir Lietuvos atstovai pasiuntė Taikos Konferencijos pirmininkui bendrą prašymą (1919 m. rugsėjo 12 d.) pripažinti jų valstybes, nes, sako, toks pripažinimas yra būtina sąlyga tęsti kovai prieš bolševikus. Tokia prasme Pabaltijo kraštų prašymą pavaizdavo ir Paryžiaus „Le Temps" (rugsėjo 13 d.) ir Maskvos „Izviestijos" (rugsėjo 19 d.), ir prof. Sennas tai cituoja savo veikale.

(Bus daugiau)

Trys Karaliai

Šventos Kalėdų nakties tyloje Betliejuje gimus pasaulio Išganytojui Jėzui, liudininkai buvo Marija, Juozapas ir angelo pakviesti piemenys. Tai maža pirmųjų liudininkų grupė iš šventų ir paprastų žmonių. Netrukus, paslaptingos žvaigždės vedini, iš Rytų ateina Trys Karaliai — Išminčiai pagonys, pagarbinti dieviškąjį Kūdikį. Nemaža tyrinėtojų Išminčiams pasirodžiusią žvaigždę bandė sulyginti su meteoru. Jau garsusis astronomas Kepleris manė tą žvaigždę buvus Jupiterio ir Saturno suartėjimo metu, kurių susigrupavimas sudarė nepaprastą žibėjimą danguje. Kiti mūsų laikų astronomai Išminčių žvaigždę laikė Halley kometą ar ta proga kokį kitą pasirodžiusį meteorą. Šalia geros intencijos šie visi bandymai neturi nieko vertingo, nes pasirenka klaidingą kelią. Evangelija tą žvaigždę pristato kaip visiškai stebuklingą reiškinį, kurį jokiu būdu negalima priskirti pastovių dėsnių natūraliam, nors ir retam, meteorui.

Trys Išminčiai buvo pirmieji Kristaus garbintojai iš pagoniškųjų tautų. Šimtmečių bėgyje žydai buvo susidarę pažiūrą, kad išganymas ateis tik jų vienai tautai, o pagonys bus pasmerkti. Pats Viešpats Jėzus stebuklingu būdu pakviesdamas į Betliejų Tris Išminčius, kaip pagonių atstovus, parodo, kad jis yra viso pasaulio Išganytojas, kad ateina gelbėti ne vien tik izraelitų, bet ir visų pasaulio tautų. Išminčiai dieviškojo Kūdikio pagarbinimui buvo atsinešę dovanų, kaip reikalavo rytietiškas etiketas: „Įėję į namus, jie rado vaikelį su jo motina Marija ir parpuolę pagarbino jį. Paskui jie atidengė savo turtus ir davė jam dovanų: aukso, smilkalų ir miros". Pats žydų karalius Erodas pasikeisdavo dovanomis su kitais monarchais, ypač jei jie būdavo galingesni už jį patį. Kaip tik tose dienose savo testamente Romos imperatoriui Augustui paliko 1000 talentų (Juozapas Flavijus „Žydų Senovė", XVII, 323). Tais laikais tai buvo didelė pinigų suma, kurią tačiau Augustas išdidžiai atmetė. Išminčiai tikriausia negalėjo būti tokie dosnūs, bet už tai turėjo džiaugsmą matydami, kad ju simbolinės dovanos buvo priimtos ir jautė, kad jos buvo labai reikalingos. Jei visos trys dovanos pripažino vaikelio karališką didingumą ir orumą, tai ypatingai auksas šeimai buvo didelė pagalba, kuri neturėjo nė savo pastogės.

Trys Išminčiai liko gyvo ir uolaus tikėjimo pavyzdžiu. Išgirdę Dievo kvietimą, tuojau išsirengė kelionei. Suradę Kūdikį jį pagarbino, norų tuo metu jo rankos ir kojos buvo silpnos, kurios tačiau vėliau neš sunkų kryžių, ant kurio bus sukrautos viso pasaulio nuodėmės ir nusikaltimai!

Kun. P. D.

Pamaldos

KETTERING — sausio 10 d. 12 val., St. Edward bažn., London Road.

VYTAUTO KASIULIO PARODOS

1959 metai buvo ypač kūrybingi dailininkui. Jo darbų parodos surengtos keturiose galerijose: Kopenhagoje, Paryžiuje (La Gravure ir Stiebel galerijose) ir Ženeveje. Pastaroji paroda atidaryta gruodžio 1 dieną.

Visur parodos praėjusios su dideliu pasisekimu ir aukštu meno kritikos įvertinimu. Kopenhagoje jo visus darbus užpirko viešosios ir privatinės meno galerijos. Pora darbų buvo išstatyta ir Galliera muziejuje, kur įvyko šį rudenį paroda, pavadinta „Žibalas -100 dailininkų vaizduotėje". Šia proga „La Figaro" įsidėjo didžiulę jo tapybos nuotrauką.

Be to, neseniai Šveicarijoje išleista V. Kasiulio biografija. Nurodyta jo gyvenimo bruožai, visos jo darbų parodos, bibliografiniai duomenys, spaudos atsiliepimai ir šešios menininko pastelės, litografijos ir tapybos darbų reprodukcijos. Pirmajame puslapyje yra V. Kasiulio nuotrauka. Leidinys išleistas „Les cahiers d Art-Documents 112 nr. 1959 m. — visuotinės meno enciklopedijos rėmuose. Leidėjas — Pierre Cailler, Gailler, Geneve.

Europos lietuviškoji periodika

DARBININKŲ BALSAS, Nr. 6. Šio numerio turinys: Nusiginklavimas (vedamasis), Budrumas ir susidrausminimas (porinkiminiai Britų Darbo Partijos uždaviniai), Atsakymas Maskvai, Socializmas ir religija, Suvalstybinimas tautos tarnyboje, Tretysis partneris, Programos pakeitimai, Penktieji metai (apie K. Bielinio knygą), Belaisvis laisvėje, Pavergtoje tėvynėje, Kronika.

BUDĖKIME, Nr. 30. 1959 m. gruodis. Šiame numeryje: Jis tai padarys, nes jis yra skautas (kun. P. Dauknys), Nepakelia ma bausmė (Vl. Šlaitas), Šuniška širdis (K. Lapkritis), Iš mūsų tautos praeities, Lietuviškus reikalus ginant (Alpių Žvalgas), Artimui (J. Traškienė), Gegutės kukavimas (D. Sadūnaitė-Sealey), Skautėms ir daug kitų dalykų.

Atsidūrę bėdoje ar pavojuje, kai kurie žmonės įsigyja sparnus, o kiti perkasi kriukius.

Harold Ruopp

J. PAUKŠTELIS

Pabudimas

Tyla.

— Tai tamsta iš Skausgalių atvažiavęs?

— Taip.

Vėl kelios sekundės tylos.

— Ar Irutė yra?

Ponia dar statesniu kampu pakėlė antakius.

— Panelė Irutė užimta! — pabrėždama tarė.

Tartum karštu vandeniu apipylė.

— Tai sudiev!

Greit apsisuko ir — pro duris. Ponai, mat, buržujai! Čiupo iš pašalės dviratį ir greitai stūmėsi. Dabar nebe pro atdarus langus, kur „užimta panelė Irutė", o pro kitą trobos galą. Kol nusistūmė iki vartų, pasijuto visas suprakaitavęs. Jam rodėsi, kad „panelė Irutė", svečias dabar į jį žiūri ir... juokiasi, iš jo tyčiojasi...

Ar velnias čia mane nešė?!

Šoko ant dviračio, mins ir — vos nenuvirto. Padanga nuleista.

Greit stūmėsi gatve. Kvailas! Rupūžė — koks jis kvailas! Pasuko į skersgatvį — Margevičiaus namų iš čia nematyti! Pasistatė dviratį, nusišluostė prakaitą — o-o! Tik tuo tarpu moteriškas balsas: a-ai — Valentas! — suspiegė jam prie pat ausies.

Krūptelėjo.

— Ar nebepažįsti? — spiegė, žvilgančiomis akimis įsisiurbusi. —Liudvės ar nebepažįsti?

— A-a!

Priešais jį Liudvė, su kuria Dalvoryse pas Baltraitį kartu tarnavo. Kiek pasenusi, pavytusi Liudvė. Bet ir vėl mato jis poną su pakeltais antakiais. „Panelė Irutė užimta"...

Liudvė nutvėrė jo ranką, ėmė ją spausti, kratyti.

— Taigi aš! Kaip seniai besimatėme!

Krato ir jis jos ranką, taip at šiepiasi, bet — kaip apglušęs.

— Tai kur dabar važinėji? Ale iš teisybės, kaip netikėtai!

Ir vis nepaleidžia jo rankos, vis tarpais ją kreščioja ir tokiomis laimingomis akimis į jį žiūri, lyg būtų susitikusi vyrą ar brolį, kurio kažin kiek metų nemačiusi.

O šis stovi ir vis — tartum sapne.

— Tai sakyk, kaip gyveni? — klausė Liudvė. — Kur dabar tarnauji? Gal pas Baltaitį tebetarnauji. Ale, Dieve tu mano!

— Ne, aš Skausgaliuose, — pagaliau išspaudė.

— Skausgaliuose?! — vėl suspiegė Liudvė, lyg būtų ant ko aštraus atsistojusi. — Skausgaliuose? Tai pas ką?

— Pas Morkų.

Liudvė ir vėl spiegia:

— Dievulėliau — na tai mes kaip ir giminės! — Vėl spaudžia, krato jo ranką. — Aš pas Morkuvienės brolį — notarą Margevičių. Tur būt, pažįsti? Bet kur nepažinsi — per Tris karalius buvo su Irute nuvažiavę.

— Pas tokius ponus!

—Nu-u... Chi-chi-chi! Dabar einam — parodysiu kur. — Tempia už rankos. — Einam!

— Ne! — spiriasi. — Gal kitą kartą... Dabar ne!..

— Iš teisybės... negi neisi?

— Neisiu. Skubu namo.

Paėmė už dviračio.

— Ot koks! Taigi būtum pamatęs, kur aš gyvenu, pasišnekėję būtume... Tad nors palydėsiu truputį.

Įsikabino jam į rankovę ir slenka šalia.

— Kodėl gi neklausi, kaip aš gyvenu,— klegėjo. — Bet kaip čia gyvensi. Darbo, žinai, iki kaklo. Ponia nervuota, visur kišasi, su vyru nesugyvena. Ponas amžinai užsiėmęs. Baisiai, žinai, verstas. Dar niekas nieko, o jis, žiūrėk, jau ir suuodė — jau ir perką, parduoda, maino — kaip čigonas. Bet simpatingiausia, žinai, tai panelė. Tokia, žinai, nešykšti — visus padėvėtus drabužius man atiduoda. O kavalierių kiek turi! Dieve, kiek ji turi kavalierių!

— Labai daug? — iššniokštė.

— Nė neklausk. Kaip amaro! Nepaprastas pasisekimas! Gimnazistų aš neskaitau. Ką gimnazistai? Bet šiaip — rimti. Iš Panevėžio, iš Kauno, iš visur. Ir, žinai, visi kokie nepaprasti, turtingi. Šiandien taip pat vienas yra. Gražus, sako — Kauno departamento direktoriaus sūnus. Su savo „autamabiliu" atvažiavo. Sako — ir Italijoj, ir Prancūzijoj buvęs — ten mokslą einąs. Jei Irutė už jo ištekėtų, tai pasitrankytų po platų pasaulį. Šiandien po pietų visi į dvarą važiuos.

Šie Liudvės žodžiai jį lyg plote priplojo. Eina, bet tartum ne savom kojom — tartum medinėm. Ir visas jis tartum būtų sumedėjęs. „...Kiek ji turi kavalierių!.. Departamento direktoriaus sūnus... Italijoj... Prancūzijoj..."

Liudvė tai pastebėjo.

— Kas gi tau, Valensiuk? Atrodai lyg būtum nesveikas.

— Nelabai — galvą skauda.

— Mat, nėjai, būčiau proškelį davusi sugerti.

— Praeis.

— Tai sudiev —važiuok! Taip smagu buvo susitikti. Parvežk skausgaliečiams linkėjimus. Sakyk — nuo Liudvės! Juk tai mano antra tėvynė — penkerius metus Skausgaliuose žąsis išganiau.

Akys labiau sublizgo, apatinė lūpa sudrebėjo.

— Sudiev — neužėjai! — kinktelėjo galvą.

Gal pusę kelio jis ėjo pėsčias. Nėjo, bet slinko, vilkosi, dviratį vos vos stumdamas. Iš miestelio grįžtantieji privijo jį ir pralenkė. Vieni žiūrėjo lyg nustebę, kiti su užuojauta. Senyva moterėlė, plačiuose ratuose sėdėdama, net pavežėti pasisiūlė.

— Sėskis, sūneli — gal pavargai?

Jis lyg negirdėjo. Akyse tik ponia, Irena, „departamento direktoriaus sūnus". Galima tyčiotis! Kodėl ne? Tu jiems šiukšlė! Ponai!.. Ru-upūžės!

Paeis truputį, labiau sučiaups lūpas, kumštį sugniauš ir vėl: ponai!.. Buržujai!.. Dabar galutinai pamačiau!.. Palaukit!..

Sustos, nusišluostys šlapią kaktą, plaukus aukštyn susivers, galva ūžia, ir vėl tas pats...

— — — —

Irena jį pamatė tik išskubant iš kiemo. Tykiai aiktelėjo, pirščiuką sukando ir, atsiprašiusi svečią, nulėkė į virtuvę, — ji girdėjo, kaip prieš porą minučių mamusė su kažkuo šnekėjo. Žiūri, kad mamusės veidas rūstus.

— Irka! — tarė griežtai. —Aš nesuprantu, kokie čia svečiai pas tave pradeda lankytis!

— O kas, mamuse? — Ji apsimetė nesuprantanti.

— Nagi buvo čia kažkoks tavo tetos samdinys ir klausė: ar Irutės nėra?

— Iš tikrųjų! — truktelėjo pečiais.

— Irutės ar nėra! Kaipgi tu taip žemai nusileidi, kad kažkoks samdinys tave Irute vadina?

— Tai ko čia, mamuse, mane užsipuoli? — atkirto duktė. — Kuo aš kalta, kad jis neišauklėtas. Lyg, mamusė, nepažįsti kaimiečių...

Ir, galvą pakėlusi, iščipeno iš virtuvės. Grįžusi paprašė svečią papasakoti apie Paryžių, bet mažai jo tesiklausė. Kaip negerai išėjo! Kaip negerai!..

Motina apsiramino, bet kažkoks įtarimas širdyje tebeknietėjo.

— — — —

Vos prisikasęs prie tėvų trobelės, įvirto priemenėlėn, driūkstelėjo aukštielninkas į lovą kampe ir gulėjo tartum užmuštas, — pabalęs, pažaliavęs, žandas perkreiptas, akys kažkokios išblėsusios, įbestos į pašelmenį.

Senukai nusigando.

— Kas gi yr, Valensiuk? Kas yr?

Neatsiliepia, — dantys kaip surakinti. Senutė rankomis suplojo: Pone Dieve Šventasai! — Pasižiūrėjo į tėvą, šis į ją.

— Ko nieko nesakai? — vėl klausė. — Gal krūtinę skauda, gal?

Nieko.

Senukas nėrė laukan. Nustyblino į pašiūrę, paskui į daržugalį — širdis tik laksto krūtinėje. Jam rodėsi, kad... dabar, tai ... nebėr... Matyti, kad... Ir prislėgė senį tokia sunkuma, tartum kalnas.

Senelė nusmuko prie terbelės su gydomosiomis žolėmis. Išvertė visas ant stalo, iškratė — ramunėliai, liepų žiedai.

— Dieve tu mano! — Paskui vėl į priemenėlę prie ligonio. — Gal tu, Valensiuk, šalto vandens sušilęs išgėrei? Kad negautum kokio uždegimo.

Šis kaip negyvas. Išgirdęs ją kalbant, senukas vėl į priemenėlę.

— Tu nekvaršink jam galvos... Gi matai, kad negali.

Paslinkęs arčiau, klausėsi sūnaus alsavimo. Bet per savo plaučių gargėjimą nieko negirdėjo.

— Karščio ar neturi?

Sūnus sukrutėjo.

— Nieko... nesirūpinkite.

— Mat, ką tik sakei man, o dabar pats kvaršini jam galvą, — patenkinta, kad sūnus ištarė žodį, kalbėjo senelė.

— Aš be reikalo nekvaršinu.

Sutemo. Senukai nuėjo gulti, bet nė vienas neužmigo.

— Ko gi tu dabar nemiegi, ko vartais per visą naktį? — švagžda ji.

— Kaip nemiegu? Miegu. Bet pati ko nemiegi? Tuoj diena pradės aušti — ir nemiegi.

Rytą, bernioko nesulaukusi, atėjo Morkuvienė:

— Kas gi pasidarė?

— Serga — kas gi daugiau pasidarys? Kruopos į burną neima.

Gaspadinė nuėjo prie ligonio.

— Valent, Valent!

Valentas staigiai nusisuko į sieną. Gaspadinė tuoj suprato, kad liga ne tokia, kaip visų ligos. Greičiausiai ar nebus tik koks tingėjimas apėmęs! Pridėjo prie kaktos delną, palaikė.

— Plazda smilkinėlis! Mat, kaip plazda! Bet nenusigąskite, — atsigręžė į senukus, — pagis. Ateikite pas mane — už duosiu žolelių nuo negalavimo —išvirsite arbatos, ir kaip ranka atims.

Gaspadinei išėjus, ligonis pašaukė tėvus.

— Neikite... nereikia man jos arbatos!

— Ir aš sakau, kad nereikia, — pritarė tėvas.

(Bus daugiau)

PRIE STEPONO BANDEROS KAPO

J. Medaitis

Dvejopom gaidom nuskambėjo 1959 m. spalio mėnesį ukrainiečių vardas Bavarijos sostinėje ir už jos sienų: Maskvos diriguojamas ukrainiečių ansamblis tris vakarus dainavo liaudies dainas ir šoko kazoką, o spalio 20 d. dusliai atsimušė į bavarų žemę Stepono Banderos karstas. Viena ranka paleido Vokietijon „taikos balandį" po kultūrinės vokiečių - sovietų sutarties skraiste; kita, nutaikiusi progą, užgesino vieno įžymaus ukrainiečių rezistento gyvybės liepsnelę.

Spalio 15 d., grįžęs pietums namo, Steponas Bandera lipo laiptais į savo butą trečiame aukšte. Užlipo jis tik iki pirmojo. Namo gyventojai išgirdo koridoriuje kimų trenksmą ir trumpą šūktelėjimą. Išbėgę rado jie kaimyną Banderą gulint be sąmonės veidu į betono grindis. Kas galėjo tam atsitikti? Galvojo, kad bus, greičiausia, paslydęs ir griūdamas smarkiai susitrenkęs galvą. Tad pirmasis rūpestis buvo kuo skubiau nugabenti nelaimės ištiktąjį į artimiausią ligoninę. Bet Bandera jos gyvas nebepasiekė: mirė pakely, Raudonojo Kryžiaus automašinoje.

Ligoninėje gydytojai konstatavo kiaušo įlūžimą. Bet ar kiaušo lūžis galėjo būti tik roji staigios mirties priežastis? Kodėl Bandera sukrito laiptuos? Buvo sveikas. Niekam nesiskundė dėl kokios nors negalios. Spalio 14 dienos vakarą jis dar žaidė lauke su savo sūnumi.

Kilo įtarimas. Daromas lavono skrodimas. Visų abstulbimui randama nuodų — kalio cianido. Ši žinia sukelia ant kojų kriminalinę policiją. Arba savižudybė, arba atentatas — tokią išvadą daro saugumo organai ir pradeda tyrinėjimą, ieško kaltininko.

Banderos žmona ir jo bendradarbiai atmeta pirmąją galimybę. „Visi spėliojimai, kad Steponas Bandera esąs užbaigęs savo gyvenimą savižudybe", užtikrino Ukrainiečių Nacionalistų Organizacijos komunikatas, organizacijos, kurios galva buvo kaip tik Bandera, „yra beprasmiai ir be jokio pagrindo. Jis buvo giliai tikintis krikščionis, tvirto būdo, persunktas krikščioniška morale tiek asmeniškame, tiek šeimyninime, tiek visuomeniniame gyvenime".

Steponą Banderą jau seniai persekiojo sovietiniai agentai. 1958 m. buvo Vokietijoje suimtas vienas rusas agentas, turėjęs pagrobti Banderą iš Miuncheno. 1959 m. kovo mėn. suimtas kitas agentas — čekas, taikęsis pagrobti dvylikametę Banderos dukterį. Vėl kiti Kremliaus agentai bandė įsisprausti į Banderos ryšininkų eilės. Bet vis nesėkmingai.

Kaip labai sovietai domėjosi Bandera, rodo ir tas faktas, kad Banderos mirtį tuoj pat paminėjo Varšuvos, Pragos ir rytų Berlyno radijai. Tik jie kažkodėl jautė reikalą pabrėžti, kad Banderą nužudę vokiečių (!) agentai, nes jis, esą, daug žinojęs apie Vak. Vokietijos ministerio pabėgėlių reikalams „juodus" darbus nacių laikais.

Ką reiškė Steponas Bandera ukrainiečių tautai? Į tai atsako pačių Ukrainiečių Nacionalistų Organizacijos komunikatas: „Jis buvo tautos kelrodis, jos valios ir tautinių troškimų nešėjas. Stepono Banderos vardas yra tapęs simboliu ukrainiečių tautos išlaisvinimo kovos, vedamos prieš krašto engėjus komunistus rusus. Jo vardu (bandorivci) vadinosi visi rezistentai. Visas jo gyvenimas buvo skirtas kovai prieš bedievišką ir piktadarišką Maškvą".

Steponas Bandera gimė 1909 m. sausio 1 d. pietvakarinėje Ukrainoje. Studijų metais jis jau įsijungė į UWO — ukrainiečių organizaciją, pasiryžusią ginklu iškovoti laisvę Ukrainai. 1929 m. Bandera perėjo į Ukrainiečių Nacionalistų Organizaciją (OUN), kuri, kaip politinis sambūris, turė jo tęsti UWO kovą. Savo priešais OUN laikė Tarybų Sąjungą ir Lenkiją. 1931 m. Bandera yra OUN vadovybėje Lenkijos okupuotoje vak. Ukrainos srityje. Sekančiais metais, po to, kai buvo suimti keli OUN vadovybės nariai, sąjūdžio vairą perima Banderos rankos. OUN tenka kietai grumtis su lenkais dėl ukrainietiškų mokyklų savarankiškumo. 1934 m. Bandera suimamas. Varšuvos ir Lembergo teismuose apkaltinamas lenkų tautos išdavimu ir nuteisiamas mirties bausme. Bet čia Banderos gyvenimo istorija nesibaigia: mirties bausmė pakeičiama kalėjimu iki gyvos galvos.

Vokiečių-lenkų karas atidaro Banderai duris į laisvę. Jis keliauja Ukrainon. OUN jį išsirenka pirmininku. Banderos vadovaujama, 1941 m. birželio 30 d. OUN skelbia Ukrainos nepriklausomybę ir ima telkti partizanus kovai prieš bolševikus. Ir ne vien prieš bolševikus, bet ir prieš vokiečius. Aišku, kad tokia Banderos veikla nepatiko naciams. Jie suima Banderą ir ištremia į Sachsenhauseno koncentracijos stovyklą. Bet ir iš Ukrainos išplėštam, kacete kenčiančiam Banderai OUN nenustoja reiškus pasitikėjimą: 1943 m. ji išsirenka Banderą jai vadovauti krašte ir užsieny.

Du jaunesnieji Stepono Banderos broliai — Aleksandras ir Vosylius — žūsta nuo nacių rankos Auschwitzo koncentracijos stovykloje. Tik Steponą Hitleris išleidžia 1944 metais iš Sachsenhauseno pragaro su intencija laimėti OUN savo tikslams. Tačiau Banderos sveikas protas jam kuždа: atmesk nacių siūlymus ir kuo greičiau pradink jiems iš akių. Bandera taip ir padaro.

Karas pasibaigia. Žmonės lengviau atsidūsta. Tik Banderai dar neatėjo ramybės valanda. Prieš jo akis atsiskleidžia naujas veiklos laukas. Naujus uždavinius gimdo išeivių situacija. Banderos žvilgsnis krypsta į Ukrainą ir į savo tautiečius, pradedančius sklaidytis po platųjį pasaulį. Iš Vak. Vokietijos jis bando užmegzti ryšius su savo kraštu, ir tai jam pavyksta. Europoj ir Amerikoj Bandera stiprina OUN vienetus, steigia naujus rezistencinius židinius. OUN komunikatas pabrėžia, kad jos eilėse Bandera turėjęs „bekraštį autoritetą. Jam buvo reiškiama visų pagarba ir pilnas pasitikėjimas".

Banderos asmens svarumą ukrainiečių rezistencijoje atspindėjo, nors tik dalinai ir tai netobulai, jo laidotuvių procesija vienose Miuncheno miesto kapinėse. Pusantro tūkstančio žmonių eisena; ukrainiečių delegacijos iš Kanados, JAV, Anglijos, Prancūzijos, Belgijos ir pačios Vokietijos; turkų, bulgarų ir rumunų tautinių grupių atstovai; du šimtai penkiasdešimt vainikų; dešimt katalikų ir du stačiatikių dvasiškiai; mėlynai geltona vėliava apdengtas karstas, nešamas aštuonių Banderos bendradarbių; už jo velionies žmona palinkusi, liūdna, su trimis vaikais: 17 metų dukra Natalija, dvylikamete Lesia ir metais už Lesią jaunesniu sūnum Andrium — visa tai darė gilų įspūdį, sunkiai žodžiais išsakomą, kiekvienam, kurs buvo atėjęs atiduoti paskutinę pagarbą didžiajam ukrainiečių tautos vyrui. Arba kas galėtų užmiršti aną vaizdą, kai J. Stezko, taręs atsisveikinimo žodį, Juodosios Jūros vandeniu šlakstė velionies karstą ir bėrė ant jo Ukrainos žemės grumstelius, tos žemės, dėl kurios laisvės ir nepriklausomybės Bandera nepagailėjo 30 metų nenuilstamo darbo sunkiomis sąlygomis ir kovos su nelygiu priešu.

Steponas Bandera yra trečioji auka, kritusi nuo atentatininkų rankos Vak. Europoje. 1926 m. Paryžiuje buvo nužudytas Simonas Petljura, 1918-21 m. Ukrainos respublikos prezidentas, o 1938 m. Rotterdame — OUN vadas pulkininkas Eugenijus Konovalecas. Neišvengė nesavos mirties ir Bandera, nors jį draugai ir saugojo, kaip akies lėliukę. Ypač paskutiniu metu, kada įvairūs ženklai rodė didėjančią grėsmę Banderos gyvybei, vienas Bandera niekur neišeidavo. Ir prieš pat mirtį du bendradarbiai — Bandera dirbo OUN organo „Kelias į pergalę" leidykloje Miunchene— buvo jį atlydėję iki pat namų durų. Žmona iš trečio aukšto matė, kaip jos vyras, atsisveikinęs su draugais, įėjo iš kiemo pusės į koridorių. Tai buvo paskutinis Banderos lipimas aukštyn, iš įtempto grumtynių lauko į gaivinančio poilsio vietą.

Stepono Banderos mirtis sudavė skaudų smūgį ukrainiečių rezistencijai. Vienok „kova, kurią jis ištikimai vedė iki pat mirties", skelbia spalio 20 d. OUN komunikatas, „bus tęsiama tol, kol ukrainiečių tauta vėl atgaus savo laisvę".

KEISTA STATISTIKA

Lietuvoje ką tik išleista Lietuvos maisto pramonės vystymosi statistikinė apžvalga. Knygoje tvirtinama, kad maisto pramonė Lietuvoje dabar pagaminanti 4.3 kartų daugiau kaip 1940 metais. Konditerijos (saldumynų) gamyba esanti didesnė net 8.5 kartų (nors Šiaulių RŪTOS saldainiai, jei kokybę būtų galima lyginti kaip kiekybę, dabar tikrai yra „tiek pat kartų" blogesni negu kaip priešbolševikiniais laikais).

Keisčiausia, kad duonos Lietuvoje dabar esą gaminama 4.5 kartų daugiau, negu prieš karą (įskaitant ir pyragą). Duonos ir pyrago Lietuvoje, regis, būdavo gaminama tiek, kiek reikėjo, t.y., kiek žmonės suvalgydavo. Duona ne eksportinė ir net ne tolimo transporto prekė, tad pertekliams gaminti nebuvo prasmės. Tačiau duonos trūkumu skųstis juk irgi neteko. O žmonių Lietuvoj prieš karą buvo apie 400.000 daugiau, negu dabar yra. (Toje pačioje teritorijoje, kurioje dabar surasta 2.713.000, tada buvo 3.125.000). Tad ką dabar tas mažesnis žmonių skaičius gali daryti su puspenkto karto daugiau duonos ir pyrago, nei prieš 20 metų galėdavo suvalgyti didesnis žmonių skaičius?

Na, makaronų gamyba tai išaugusi 250 kartų (!), bet jie yra lengvai transportuojami, ilgai negenda, tai galima patikėti, kad dabar Lietuva makaronais aprūpina visą Sovietų imperiją... (LNA)

SIBIRIŠKI ŠALČIAI LIETUVOJE ŽIEMAI NEPRASIDĖJUS

(E) Per visus paskutinius 60 metų Lietuvoje gruodžio mėnesio pradžioje nėra buvę tokių sibiriškų šalčių, kaip šiemet. Nakį iš gruodžio 6 į 7 dieną Lietuvoje užregistruota 28 - 31 laipsniai C šalčio. Per 60 metų tokiu laiku tik vieną kartą Lietuvoje buvo 28 laipsniai šalčio, o 31 laipsnis tik pirmą kartą.

Dokumentas lietuvio nugaroje

KAIP LIETUVOJE ATSIRADO KAI KURIE VIETOVARDŽIAI?

Kad Lietuvoje, kaip ir kitur pasaulyje, turime miestų, kaimų, vienkiemių, kalnų, upių ir ežerų pavadinimus, tai visiems aišku, bet kad esama mažų vietovių, kaip laukų, pievų, mažų pievelių ir menkų kalneliūkščių pavadinimų, jokiuose žemėlapiuose nepažymėtų, tai, tur būt, ne visiems, ypač mieste augusiems, žinoma. O tokių vietų gana apstu, net po keletą nedidelėje apylinkėje. Visų tų vietovių vardai paeina arba iš pačios vietovės ypatingų savybių, arba iš kurio nors istorinio, būto ar tik sugalvoto, kad ir nežymaus įvykio. Kartais nuo žmonių amato.

Tokie vardai, kaip Šventoji, Šventežeris ir panašūs, yra kilę iš senų prieškrikščioniškų laikų, kada vietos žmonės tuos vandenis kažkodėl laikė šventais. Aukakalniai — vėl nusako, kad tai buvusios kadaise garbintiems dievams deginamųjų aukų vietovės. Kiti vietovardžiai, kaip Ešeris ežeras, Dumblė upė arba Kupstinė pieva, yra gana aiškūs pagal savo ypatybes, ilgainiui tų vietovių vardais tapusias.

Dar yra vietovardžių paeinančių nuo kadaise ten gyvenusių amatininkų, kaip Lenčiai arba Ratlankščiai. Pirmieji ten lentas skaldė, kol dar išilginių medžiui piauti piūklų nebuvo, o antrieji ratams stukus lankstė. Taip pat aiški kilmė ir Kalvių, Pažerių, Keturkiemio ir panašių vietų.

Bet yra vietovardžių, kurie savaime ne nusako nei aiškaus praeities laiko, nei vietos ypatybių, nei tam tikro istorinio įvykio, nei kadaise ten gyvenusių žmonių amato. Prie tokių vietovardžių, pavyzdžiui, priklauso Skarbabalė, Žydaraistis, Lankūbala, Struckakalnis ir panašūs.

O vis dėlto turėjo būti koks nors pagrindas tokiam ar kitokiam pavadinimui duoti, koks nors įvykėlis, kurį senovės žmonės žinojo ir pagal jį vietą pavadino.

Savo laiku Lietuvos vyriausybė buvo su sirūpinusi tuos vietovardžius kiek galima suregistruoti, surašyti jų istorijas ir padavimus, bet, atrodo, truputį per vėlai susiprato, ir tas darbas, jei kur ir buvo pradėtas, tai, priešui kraštą okupavus, liko nepabaigtas. O tie žmonės, kurie vietovardžius ir jų istorijas žinojo, pamažu traukiasi iš šio pasaulio ir visas tas žinias, niekur neužrašytas, žemėlapiuose neatžymėtas, tik atminimuose išnešiotas, kartais tik vaikaičiams papasakotas, nusineša su savim į kapus, kad daugiau niekam o niekam nepapasakotų...

Į neaiškios kilmės vietovardžių rūšį paėmiau keletą man žinomų pavadinimų, kurių atsiradimo istorijas savu laiku man teko nugirsti iš to laiko senų žmonių, kai aš buvau dar mažas.

SKARBABALĖ yra vieno kaimo laukuose, arti plento, esanti nedidelė, gili ir visuomet vandeniu apsemta pieveliūkštė, beveik duobė, kurioje, sakoma, Napoleono kariuomenė, tur būt, priešo gerokai prispausta, paskandinusi pingus, vadinasi, didelį „skarbą"...

Kaip iš istorijos žinoma, to meto prancūzų kariuomenė nuo Maskvos grįžo jau pakrikusi ir netvarkingai, netgi nuo ją persekiojančių rusų besislapstydma, todėl ne turėjo kada tuos pinigus iš balos išsigriebti, ir jie ir po šiai dienai ten tebeguli, o pati bala įgavo Skarbabalės vardą.

ŽYDARAISTIS, tai vėl tame pačiame kaime esantis nedidelis raistas, daugiau samanų negu prastos žolės priaugęs, kuriame kažkada ir kažkieno buvo rastas negyvas žydas. Ir nors tas raistas niekad jokiam gyvam žydui nepriklausė, vienas žydas jį „įsigijo" po mirties.

LANKŪBALA — keletui ūkininkų priklausanti didoka ir klampi pieva, kurioje kadaise turėjo augti lazdynai, iš kurių žmonės darydavo mediniams kubilams ir kibirams lankus. Dar seniau ta vieta turė jo būti apaugusi mišku, nes bekasinėjant jos durpingoje žemėje dar ir dabar užtinkama nesupuvusių gana stambokų medžio gabalų. Jos vardas paeina nuo lanko.

STRUCKAKALNIS, tai visai ne kalnas, net ne kalva, o tik truputį pakilesnė, apskrito pavidalo vieta dirbamoje vietos ūkininko žemėje. Tame kaime net jokio Struckaus gyventojo nėra, nekalbant jau apie tai, kad ta vieta jokiam Struckui niekad nepriklausė. O vienok ten Struckus buvo, kartą tą kalnelį arė ir, vargšelis, nukentėjo!

Tai buvo antrojo Lietuvoj sukilimo metu, vadinasi, prieš kokius 96 metus. Senas jau tai laikas, be abejo, ir to Struckaus jau gyvo nebėra, o „jo" kalnelis vietos žmonėms dar ilgai bylos apie aktą, kazokų bizūnais surašytą ant vargšo Struckaus nugaros...

Taigi minimasis Struckus buvo neturtingo gretimojo kaimo gyventojo sūnus ir tarnavo bernu pas turtingesnį kito kaimo ūkininką, valdžiusį tada dar bevardį Struckakalnį.

Vieną ankstybą rytą, dar tik su prasidėjusia aušra, nesvarbu ar pats anksti atsikėlęs ar šeimininko prižadintas, Struckus išėjo būsiman savo vardo kalnelin, tada dar jaučiais, arti. Netoliese buvo gretimo kaimo beržynėlis, kuriame rusų kazokai aptiko pasislėpusį lenkų sukilėlių būrį. Lenkai, pajutę pavojų, skubiai patraukė kitan netoliman miškelin ir turėjo praeiti pro kalnelyje ariantį Struckų. Praeidami paliko pėdsakus. Pėdsakais netrukus atsekė rusų kazokai ir klausė beariantį Struckų, ar jis nematęs lenkų „metežnikų".

Jau nuo „unijos" laikų lenkų politikų ir jų dvasiškių „jednos wiaros ir jednos pans twos" apmulkinti ir užguiti lietuviai tais laikais lenkų sukilėlius laikė „savaisiais". Net gi kai kurie lietuviai, tos apgaulingos idėjos pagauti, dalyvavo sukilime. Taigi ir Struckus, nors buvo matęs praeinančius lenkų sukilėlius, bet laikydamas juos „savaisiais", į kazokų teiravimąsi apie „metežnikus", užsigynė jų nematęs. Iš kitos pusės, lenkai praeidami galėjo jam uždrausti apie jų praėjimą pasakyti, jeigu būtų rusų paklaustas. Tai irgi buvo labai rizikingas dalykas, nes lenkai už mažiausią jiems nepalankumą kardavo!

Aptikusiems lenkus ir radusiems jų pėdsakus rusų kazokams buvo aišku, kad jie čia turėjo neseniai praeiti. Be to, kazokai dar pastebėjo, kad nemažas plotelis Struckaus buvo jau suartas, todėl jie dar paklausė jį, ar seniai jis šiądien ariąs ir ar nebuvo niekur iš darbo vietos pasitraukęs. Struckus, tur būt, manydamas, kad padarys „saviesiems" geriau, pasakęs, jog aria nuo aušros ir niekur atsitraukęs nebuvo, pats save išdavė, jog meluoja. Kazokai supykę gerokai „pavaišino" Struckų bizūnais.

Nuo to laiko, kaip tik žmonės aprašytą įvykį sužinojo, minėtą kalnelį ir pavadino Struckakalniu. **K.J.**

(E) **Nauji senų monetų radiniai.** Žiniomis iš Joniškio, „Vienybės" kolchozo pirmininkas seno gyvenamojo namo liekanose rado indą, sveriantį 8 kilogramus, pilną sidabrinių monetų. Rasta apie 100 monetų. Istorijos-etnografijos muziejaus darbuotojų ištyrimu, monetos nukaltos 1780 m.

Ten, kur Nemunas banguoja

Tarybinės spaudos ištraukos, kurios aiškios ir be aiškinimų.

Oi nelaimė, ką aš matau —
Širdį ver kaip yla:
Numylėtoj mano vietoj
Gyvena barzdyla.

A. Vienažindys

KIEK TEKS PRAŠINĖTI GLUŠKOVĄ IR RUZGĮ?

Alytaus Pionierių namams Tarybų valdžia paskyrė gražiausią vilą mieste. Tačiau laikas padarė savo. Ilgainiui pastatas aptriušo, susirūpinome jį remontuoti. Dar ankstyvą pavasarį pionierių tarybos biuro posėdyje buvo priimtas atitinkamas nutarimas. Ir... prasidėjo vargo dienos. Balandžio mėnesį einu į Statybos-remonto kontorą ir prašau remonto darbus pradėti tuojau pat. Kontoros viršininkas V. Gluškovas entuziastingai prižada remontą atlikti iki liepos mėn. 7 d. — respublikinio jaunųjų turistų sąskrydžio.

Bet pažadą V. Gluškovas tesi štai kaip. Birželio mėnesį šiaip taip uždengia stogą ir... palieka mus. Prašau kontoros vyr. inžinierių A. Ruzgį, viršininką V. Gluškovą darbus tęsti. Jie prižada ir... savo pažadą „tesi" — atsiunčia du darbininkus, kurie įsako ruoštis vidaus remontui. Iškraustom daiktus, laukiam darbininkų. O jų kaip nėra, taip nėra.

Po sąskrydžio vėl kvaršinu galvą Statybos-remonto kontoros vadovams. Pagaliau rajono vykdomojo komiteto pirmininkas J. Gibas įsakė kontoros vadovams suremontuoti namus iki naujų mokslo metų. Tačiau...

Ateina rugsėjo pirmoji. Visos mokyklos ir užmokyklinės įstaigos sutinka naujus mokslo metus pasiruošusios, o mes, — sėdėdami ant dėžių.

Vėl čirškia telefono skambučiai. Į Statybos-remonto kontorą vėl vaikščioja pavieniai asmenys ir „delegacijos" iš Pionierių namų. Ir vėl girdime „rytoj".

Vėl veriu rajono vykdomojo komiteto duris. Naujas įsakymas remontininkus paragina. Spalio 9 d. jie atsiunčia du darbininkus, kurie paskutinėja tinką, perbraukia per sienas šepečiu viename kambaryje ir vėl... dingsta.

Keik gi dar teks prašinėti V. Gluškovą ir A. Ruzgį?

J. Ražanskienė

Alytaus Pionierių namų direktorė.

REDAKCIJOS PRIERAŠAS:

Kritika Alytaus statybos-remonto kontoros adresu teisinga ir pagrįsta. Pionierių namai pastaruoju metu neveikia vien dėl kontoros vadovų — viršininko V. Gluškovo ir vyr. inžinieriaus A. Ruzgio aplaidumo.

Ne geriau atliekami remonto darbai kitiems užsakovams. Sakysime, kelintas mėnuo nenudažomos durys, nesutvarkomi ventiliatoriai „Dainavos" kinoteatre. Pučiant skersvėjui per išdaužytus langus, neapkūrenamose patalpose tenka sėdėti žiūrovams „Dzūkijos" kinoteatre, nes Statybos-remonto kontora neprisiruošia pastatyti krosnių. Ilgą laiką nebaigiamas remontas Simno vaikų bibliotekoje ir t.t.

Įsisenėjusią biurokratinio vilkinimo ligą išgydyti raštais ir įsakymais nepavyksta. Todėl ar nereikėtų rajono vadovams paieškoti veiksmingesnių vaistų V. Gluškovui ir A. Ruzgiui?

Iš „Tiesos", 1959.XI.28.

Jau ilgas laikas, kaip mes patarnaujame jums.
Ar jūs patenkinti mūsų patarnavimu? Mes manome, kad taip. Antraip jūs nesiųstumėte mums savo užsakymų. Tai šia proga norim tik priminti jums, kad įvairias vaistų rūšis jūs galite užsisakyti tiesiog iš **vaistinės,** o taip pat ir daugelį kitų eksportinės kokybės dalykų ir žemomis kainomis per:

Acton Pharmacy
(EXPORT) LTD.
24. CHURCH ROAD, LONDON, W.3.
Tel. ACOrn 0712

Prašom parašyti ir prašyti kainoraščių.

Informacija ir patarimai lietuvių kalba teikiama nemokamai.

NAUJAS BŪDAS SIUNTINIAMS SIŲSTI Į RUSIJOS VALDOMUOSIUS KRAŠTUS

Nuo šių metų spalio 15 d. visi siuntiniai, siunčiami per mūsų bendrovę,
Lietuvą pasieks per 3 savaites.

TAUPYKITE SUNKIAI UŽDIRBTUS PINIGUS!

Visi mūsų klijentai jau seniai žino, kad tik per BALTIC STORES bendrovę galima pasiųsti įvairių rūšių prekes už žemiausią kainą. Bet dar daug yra tokių, kurie be reikalo eikvoja savo pinigus, mokėdami kitur daug daugiau.

Vienintelis būdas taupyti pinigams yra siųsti siuntinius tik per BALTIC STORES bendrovę.

Visais reikalais prašome rašyti:

BALTIC STORES LTD.

Z. JURAS, 421, HACKNEY RD., LONDON, E.2.

Europos Lietuvių Kronika

KALENDORIAUS KAINA

Nidos Knygų Klubo ir „Europos Lietuvio“ skaitytojams išsiuntinėtojo sieninio kasdien nuplėšiamojo kalendoriaus atspausdinimas kainavo krūvą pinigo. Jis jau antrus metus leidžiamas ne pelno sumetimais, bet turint galvoje plačių skaitytojų sluoksnių reikalą turėti ne tik kalendorių (jų yra ir kitomis kalbomis), bet ir lietuviškų pasiskaitymų kiekvieną dieną.

Kalendoriaus kaina yra 5 šil. ir 1 šil. supokavimo ir pašto išlaidoms (dolerio kraštuose 1 dol.).

Kas jį gavo, labai prašom nedelsiant atsiųsti leidėjams tą šmulkią sumą.

O kas įvertina to kalendoriaus reikšmę lietuviškam reikalui, gali padaryti ir taip, kaip londoniškis J. Tamašauskas. Jisai už kalendorių atsiuntė ne 6, bet 10 šilingų!

AR „EUROPOS LIETUVIS“ GALĖTŲ KAS SAVAITĘ IŠEITI 6 PUSLAPIŲ?

Taip, tikrai galėtų, jei visi jo prenumeratoriai būtų tokie, kaip D. Paukštienė iš Lincoln.

1956-1959 metais prenumeratos mokėjo po 3 svarus kas metai.

Už 1960 metus ji sumokėjo net 5 svarus!

Tuo tarpu yra dar tokių prenumeratorių, kurie ramiausia sąžine skaito laikraštį po porą metų ir nepasirūpina atsilyginti. Net neatsako į administracijos nužemintus maldavimus, nors už batų taisymą ir marškinių plovimą jie, be abejo, sumoka, kas priklauso.

LONDONAS

ŠILTAS MINISTERIO BALUČIO MINĖJIMAS

Londono lietuviai parodė savo nuoširdų prisirišimą prie J.E. Ministerio B.K. Balučio, gausiai susirinkdami šeštadienį, sausio 2 d., erdvioje Sporto ir Soc. Klubo salėje. Tos dienos vakaras buvo skirtas P. Ministerio 80-ties metų sukakčiai paminėti ir Jubiliatui pagerbti.

Girliandomis ir gėlėmis jaukiai papuoštoje salėje iškilmes atidarė DBLS pirmininkas P. Nenortas, išreikšdamas gerb. Jubiliatui visų Londono lietuvių organizacijų padėką už jo nenuilstamą darbą Lietuvai ir perduodamas Jam sveikinimą D. Britanijos lietuvių vardu.

Po agr. J. Lūžos paskaitos, kuri bus spausdinama „E.L.“ atskirai, susirinkime kalbėjo Jubiliato artimiausias bendradarbis Pasiuntinybės Patarėjas P. Balickas. Lietuvos diplomatinės tarnybos užsienyje vardu jis perdavė sveikinimus, gautus iš kitų valstybių sostinių, ir palinkėjo Jubiliatui ilgiausių metų.

Vakaro meninėje dalyje solistas Černius padainavo Dzūkijos, iš kur yra kilęs P. Ministeris, liaudies dainų. Londono lietuvių choras melodingomis mūsų dainomis grąžino vakaro dalyvius į Lietuvos laukus ir baigė programą sugiedodamas gerb. Jubiliatui Ilgiausių Metų.

KAUKIŲ BALIUS

LAS Londono Skyrius 1960 m. sausio 9 d. Parapijos salėje, Victoria Park Rd., rengia tradicinį Naujųjų Metų

K A U K I Ų B A L I Ų.

Kaukės bus premijuojamos.

Baliaus pradžia 7.30 val.

REGISTRACIJA Į KONGRESĄ

Anglijos Lietuvių Ekskursija į Tarptautinį Eucharistinį Kongresą Miunchene, apie kurią plačiau buvo rašyta kalėdiniame nr. ir paskelbta registracija, atrodo bus nemaža. Šiuo metu jau užsiregistravo virš 20 tautiečių. Ekskursija iš Londono traukiniu išvažiuos penkioms dienoms rug piūčio 3 d. Kadangi sausio mėn. gale jau reikia kelionių biurui užsakyti vietas traukiniuose, visi tautiečiai, kurie ketina važiuoti į Kongresą, yra prašomi tuojau užsiregistruoti, kartu prisiunčiant po du svarus depozito: Kun. P. Dauknys, Lithuanian Church, 21, The Oval, Hackney Rd., London, E.2. Ta proga primenama, kad mūsų tautinė grupė Marijos Kongrese Lurde 1958 m. puikiai pasirodė. Nemažiau Lietuvos garsinimui prisidės ir dabartinis lietuvių dalyvavimas Tarptautiniame Kongrese. Mergaitės ir moterys bus labai prašomos pasiimti ir tautinius rūbus.

REIKALINGI TARNAUTOJAI

Lietuvių Sodybai reikalinga: patyręs virėjas-a; nuolatinis namų darbininkas, nusimanąs staliaus darbe.

Amžius nesvarbu.

Mūsų skyriaus ilgamečiui ir energingam Valdybos nariui, dabar išemigravusiam į Ameriką,

ALBERTUI STAKĖNUI,

jo mylimai mamytei mirus Lietuvoje, nuoširdžiai užjaučiame ir už jos vėlę esame užprašę Šv. Mišias, kurios jau ir atlaikytos Lietuvių bažnyčioje Londone.

DBLS Coventry Sk. Valdyba

PATS ŠAUNIAUSIAS BALIUS

Toks šauniausias balius paprastai būna tradicinis Spaudos balius, ruošiamas sutartinai visos D. Britanijoje išeinančios lietuviškos spaudos.

Pagal tradiciją jis išpultų pasku tinįjį sausio mėn. šeštadienį. Bet rengėjai norėtų, kad šįmet jis būtų dar šaunesnis, todėl numato jį savaite anksčiau — sausio 23 d., nes tikisi, kad nemaža ir toliau nuo Londono gyvenančių tautiečių norės pasižiūrėti ir pasiklausyti, kaip sausio 24 d., sekmadienį popiet, didžiojoje Albert Hall salėje dainuos ir šoks lietuviai tarptautiniame Pabėgėlių metams skirtame koncerte. Toks dviejų įvykių supuolimas bus gera proga savaitgalį praleisti Londone.

Kas važiuos iš toliau (o tokių, reikia tikėtis, šįmet bus nemaža), prašom apsispręsti nedelsiant ir parašyti, nes visiems norintiems bus parūpintos nakvynės.

Kas į Pabėgėlių pabėgėliams koncertą nori pasitikrinti bilietus, taip pat prašom parašyti (bilietų kainos po 3.6, 5, 7.6, 10.6, 12.6 ir 15 šil). Koncerto pradžia sekmadienį 2.45 val. popiet. Jo programoje kaip žinia, dainuos ir šoks lietuviai, gudai, estai, vengrai, latviai, lenkai, ukrainiečiai ir jugoslavai.

O kai dėl Spaudos baliaus, tai jis bus sausio 23 d., šeštadienį, Lietuvių Namuose (1, Ladbroke Gardens, W.11).

Pradžia 7 val.

Šokiams gros kaip ir balius šaunus Jack Lawrence orkestras.

Įėjimas tik 5 šilingai.

Speciali komisija organizuoja baliaus programą.

Staliukai užsisakomi iš anksto.

LONDONO ŠVENTO KAZIMIERO PARAPIJOS METINIS SUSIRINKIMAS

1960 m. sausio 17 d., 4 val. p.p., kviečiamas Parapijos metinis susirinkimas Parapijos salėje, 345A, Victoria Park Road, E.9.

Visi parapijiečiai kviečiami dalyvauti.

LEIGH

A.A. STASIO VARNO LAIDOTUVĖS

1959 m. gruodžio 28 d. a.a. Stasio Varno kūnas buvo paimtas iš laidotuvių direktoriaus Monks ir palydėtas 35 žmonių į Leigh R. kat. kapines. Paskutinį katalikiškąją patarnavimą atliko Tyldesley parapijos kunigas.

Palydėję visi grįžo į šv. Juozapo bažnyčią Leigh, kur buvo sukalbėta dalis rožančiaus už jo vėlę. Po to visi susirinko į Eas Leigh Labour klubą, kurio barmanas yra lietuvis A. Dilijonas. Klube J. Arbačiauskas pravedė rinkliavą už a.a. S. Varno vėlę šv. Mišioms (surinkta 3 sv. 11 šil.). Po to visi išsiskirstė į namus, o Tu, Stasy, ilsėkis svetimos žemės pridengtas, tenebūnie ji Tau sunki. **D.S.**

KALĖDŲ EGLUTĖ

DBLS Leigh skyriaus ruoštoji eglutė praėjo labai puikiai. Vaikučių susirinko apie 60. Buvo suruošta puikioje Liberal Club salėje gruodžio 19 d. D. Norkus šio pobūvio metu priiminėjo svečius ir tvarkė mažuosius. J. Arbačiauskas, skyriaus pirmininkas, buvo Kalėdų senelis.

Loterijai aukojo: D. Norkus viskės bonką, A. Bruzgys vyno bonką, J. Evaškaitis šokolado dėžę ir J. Arbačiauskas 50 št. cigarečių. Pinigais aukojo: Alf. Gaidelis 1 sv., Anupras Gaidelis 5 šil. Be to, pobūvy buvo pravestos rinkliavos. Loterija ir aukos palengvino rengėjų darbą. Rengėjai iš savo pusės dėkoja visiems prisidėjusiems prie vaikų eglutės rengimo, o taip pat ir atsilankiusiems į ją. **Sk. Valdyba**

PRESTONAS

KRYŽIAUS ŠVENTINIMAS

Sausio 17 d., 12 val., Prestono St. Ignatius bažnyčioje bus pamaldos už a.a. Vl. Dzikavičių. Po pamaldų Prestono kapinėse šventinamas kryžius.

Vietos ir apylinkės lietuviai kviečiami gausiai dalyvauti.

DBLS Prestono Sk. Valdyba

BRADFORDAS

MINISTERIO K. BALUČIO MINĖJIMAS BRADFORDE

Sausio 16 d., 6 val., Lietuvių Vyties Klubo patalpose rengiamas Ministerio K. Balučio 80 metų amžiaus sukakties minėjimas.

Programoj V. Ignaičio paskaita ir meninė dalis.

Vietos ir apylinkės lietuviai kviečiami minėjime dalyvauti.

DBLS Bradfordo Sk. Valdyba

MEXBOROUGH

PIRMASIS LIETUVIO KAPAS

Po sunkios ir ilgos skilvio ligos gruodžio 18 d. mirė Juozas Krivinckas, eidamas 49 metus. Palaidotas gruodžio 21 d. Potefract katalikų kapinėse.

Paliko žmoną ir 2 sūnus.

Tebūnie lengva jam šios šalies žemelė. **U.P.**

MANCHESTERIS

SVEIKINIMAS JUBILIATUI

Didžiai Gerb. Lietuvos Ministeriui p. B.K. Balučiui

L.V. S-gos „Ramovė“ Manchesterio Skyriaus nariai, susirinkę į visumos metinį susirinkimą, sveikina Tamstą 80 metų jubiliejaus proga ir linki daug sveikatos bei nenuilstamos energijos kovoje dėl Nepriklausomos Lietuvos.

Susirinkimo prezidiumas

VOKIETIJA

LIGONIŲ DRAUDIMO NAUJAS ĮSTATYMO PROJEKTAS

Vakarų Vokietijos ministrų kabinetas paruošė naują ligonių draudimo įstatymo projektą, kuris yra atiduodamas parlamentui priimti. Pagal šį projektą žymiai pagerinamos gydymo sąlygos, ilgesnei ligai užklupus, padidinamos gydymo išmokos, prailginamas gydymo laikas nuo 60-75 brutto atlyginimo ir iki 78 savaičių. Šeimos nariai taip pat gydomi, aprūpinami vaistais, kaip ir apdraustieji. Užienyje susirgęs taip pat bus gydomas. Sergančiai namų šeimininkei ar motinai bus duodami priedai. Laidotuvių parama mažiausia 400, didžiausia 900 DM. (Inf.)

KELIONIŲ PALENGVINIMAS PABĖGĖLIAMS

Aukštojo Jungtinių Tautų Komisaro pabėgėliams biuletenyje 1959 m. 13 nr. informuojama, kad pagal pasirašytąją Europos valstybių sutartį dėl vizų panaikinimo pabėgėliams įvažiavimas į Prancūziją ir į Belgiją yra laisvas, nes šių dviejų kraštų parlamentai sutartį jau ratifikavo. Šią sutartį pasirašė Luksemburgas, V. Vokietija ir Olandija. (Inf.)

NAUDINGAS SOCIALINIS IR TEISINIS PATARĖJAS

Estų teisininkas Albo Raumaegi šiemet pradėjo leisti vokiečių biuletenį „Heimat losen Briefe ueber sociale Sicherheit“. Šiame biuletenyje daug naudingos teisinės medžiagos apie pabėgėlių ir tremtinių socialinę ir juridinę padėtį Vokietijoje. Biuletenio leidėjo adresas: Albo Raumaegi, 13 b/ Memmingen, Windauweg 3/2.

VASARIO 16 GIMNAZIJA

AUKA GIMNAZIJAI

Lietuvos Diplomatijos šefas min. S. Lozoraitis, linkėdamas visiems lietuviams malonių Kalėdų ir laimingų Naujų Metų, praneša, kad vietoj atskirų sveikinimų nusiuntė auką Vasario 16 d. Gimnazijai.

DERBY LIETUVIŲ KLUBO AUKA

Prieš Kalėdas Vasario 16 Gimnazija gavo per gydyt. J. Mockų, klubo pirmininką, Derby Lietuvių klubo 9 angl. svarus aukų. Aukos klubo narių sudėtos gruodžio 5 d., švenčiant kariuomenės šventę. Vasario 16 Gimnazijai tokios Didž. Britanijos lietuvių aukos yra labai brangios ir padeda jai nugalėti materialinius sunkumus, kurių jau beveik per dešimtį gyvybės metų jai teko nemaža pakelti.

PRANCŪZIJA

Jaunimas iš užjūrio. Šį rudenį vėl atvyko jaunimo iš Amerikos. D. Parokaitė ir E. Žilionytė studijuoja Politinių Mokslų Institute Paryžiuje. Abi aktyviai įsijungė į tautinių šokių grupę. D. Jonynaitė studijuoja Aix-en-Provence universitete.

Romas Viesulas, ilgesnį laiką Paryžiuje gilinęs meno studijas ir aktyviai pasireiškęs bendruomeniniame gyvenime, šią vasarą aplankė Ispaniją, Maroką ir kitur. Jau grįžo Amerikon.

Lietuvės Pasauliniame Moterų Sąjūdyje. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Vyriausios Valdybos Pirmininkas pristatė Moterų Komitetą atstovauti lietuvėms motinoms Pasauliniame Motinų Sąjūdyje šios sudėties: pirmininkė — O. Bačkienė, narės: p.p. D. Japy, J. Matorė, S. Pagnier ir E. Turauskienė.

Šis atstovavimas moraliai ir materialiai yra remiamas Pasaulio Lietuvių B-nės Vyriausios Valdybos ir Kanados Katalikių Moterų Centro Valdybos, kuri dabar yra atsiuntusi rezoliuciją tremties pasėkoje išskirtų šeimų sujungimo klausimu, prašydama ją įteikti Pasauliniam Motinų Sąjūdžiui, kad jis darytų žygius atitinkamose tarptautinėse įstaigose.

O. Bačkienė iš naujo yra pakviesta į minėto Sąjūdžio Tarptautinę Tarybą.

KAS MUS PAVADUOS?

GASPARAS VELIČKA KVIEČIA JAUNIMĄ STOTI SENESNIŲJŲ MENININKŲ GRETOSNA

Akimirksninė apybraiža iš Dailiųjų Menų Klubo susirinkimo, Los Angeles, Calif.

— Jaunime, ar turėsime, kas mus pavaduos? Kas bus, kai iš lietuvių kultūrinės tvirtovės išvirs prof. Mykolas Biržiška, B. Brazdžionis, Bronys Raila, Juozas Bertulis, Br. Budriūnas ir kiti visai lietuvių tautai žinomi žmonės? Kas juos pavaduos? Kas studijuos mūsų kultūros istoriją, kas pasaulin leis ne tik ledus, bet ir širdį tirpdančius eilėraščius? Kas literatūrine giljotina kapos galvas grafomanams? Kas kurs naujas dainas, diriguos lietuviškus chorus, pasakiškai gražias lietuviškas meliodijas skelbs kitataučiams? Kas, jei ne jūs, mūsų mieli, mūsų mylimi jaunieji lietuviai!

Maždaug šitaip pradėjo 1959 metų gruodžio 12 d. Dailiųjų Menų Klubo susirinkimą pirmininkas Gasparas Velička. Susirinkimas gausus, kaip niekad iki šiol Dailiųjų Menų Klube. Susirinkimas originalus: pirmininkas nedavė žodžio pasisakymams, diskusijoms. Jisai sukvietė beveik visą Los Angeles lietuvių jaunimą. Ir sugužėjo jo: kone visas Bangos sporto klubas ir daug kitų jaunųjų: nuo 14 metų aukštyn. Beveik visi DMK nariai, su amžiumi vyriausiuoju visų mylimu prof. Mykolu Biržiška, su svečiu prof. Stasiu Žymantu, su jaunutėmis ir vyresnėmis vedusiųjų poromis.

Narių ir svečių pilni kambariai. Nusėdo kėdės, nugulė kilimus, pėda prie pėdos sustojo trijuose kambariuose jaunimėlis, gražiausias iš gražiųjų. Gasparas kalbėjo toliau:

— Ar mes rūpinamės, senieji lietuviai menininkai, palikti savo vietoje neblogesnius palikuonius, nei jūs ir mes patys esame? Ar dažnai mes paklausiame lietuvišką jaunimą, ar norėtų jis pasirinkti lietuvio aktoriaus, poeto, rašytojo, muziko kelią ir, galimas dalykas, visą amžių neturėti prabangos, neskęsti turtuose, bet turėti menininko sielą, nepaperkamą svetimųjų chaltūros, nesistatyti rezidencijas džiovininkų suneštais pinigais? Ar sugebėsime užkrėsti lietuvišką jaunimą tokiomis lietuviškos kultūros bacilomis, kokiomis mus užkrėtė Oleka-Žilinskas, Balys Sruoga ir kiti? Ar galėsime juos padaryti laimingais, pajutusiais lietuviškos kultūros žavintį spindesį? Ar įsileidžiame juos su noru, atvira širdimi savo tarpan? Ar neužtrenkiame jiems, gal beieškantiems įėjimo, duris? Ar norime su jais dalytis savo patyrimais, gyvenimo išmintimi? Ar pagalvojame, kas bus, kai mūsų šioje žemėje nebebus? Ar negailestingojo gyvenimo filosofija nepargriaus jų kaip pilnai neparuoštų kultūrininkų?

Jie, tasai mūsų mylimas jaunimas, visi matome, trykšta energija, jaunyste. Ir noru būti lietuviais, dirbti savajai lietuvių tautai. Štai, kad ir mūsų tarpe turimas jaunasis Liudas Reivydas tyliai, be garsinimosi, su savo lietuviška tautinių šokių grupe užvakar pasirodė amerikiečių televizijoje. Tokių Reivydų, ačiū Dievui, yra daug, nors gal ne visus mes pastebime, ar ne visiems yra sąlygų pasireikšti. Pagelbėkime jiems, o jūs, mieli jaunieji, priimkite mūsų, vyresniųjų, ranką, gal pagalbos ranką.

Būtum girdėjęs muselę ropojant stiklu — taip įtemptai, širdingai, dėmesingai jaunieji klausėsi Gasparo Veličkos kalbos. Širdingos, jautrios, pilnos meilės lietuviškam žmogui, lietuviškai kultūrai, savajai tautai.

Jaunimas atsilygino savuoju nuoširdumu, talka: akademikė skautė Violeta Mitkutė (poetės Danos Mitkienės dukrelė) paskaitė vieną poeto Alfonso Griciaus eilėraštį, ir paskui tris savo eilėraščius, visų šiltais plojimais priimtus. Kitas jaunas lietuvis, gal būsimas menininkas, Vladas Gilys, paskaitė savo novelę „Įsimylėjau savo nuosavą žmoną“. Ir jo kūryba šiltai priimta. Girdėti, kiti DMK nariai ruošiasi juos išvesti ir į platesnius lietuviškos visuomenės sluoksnius.

Susirinkimo oficialiąją dalį užbaigus, visi DMK nariai pasirašė kalėdinį sveikinimą DMK nariui Juozui Tininiui, kultūros besisemiančiam Europoje, dabar esančiam Vienoje, Austrijoje. Sveikinimui panaudotas kito DMK nario — Antano Rūkštelės — nupaišytas sveikinimas, išleistas visuomenėn Akadem. Skautų Sąjungos Dr. Vydūno vardo Skautų Šalpos Fondo. **(Ig)**

Vidurio ir rytų Europos Laisvojo Jaunimo Tarybos Vyriausiojo Komiteto posėdžiai. Gruodžio 6 d. Paryžiuje įvyko Vidurio ir Rytų Europos Laisvojo Jaunimo Tarybos Vyriausiojo Komiteto posėdžiai. Iš lietuvių šiuose posėdžiuose dalyvavo R. Bačkis ir A. Venckus. Vidurio ir Rytų Europos Laisvojo Jaunimo Tarybą šiuo metu sudaro 12-kos pavergtųjų kraštų jaunimo organizacijų atstovai.

Bendruomenės bibliotekėlė. Bendruomenės būstinėje yra lietuviškų knygų bibliotekėlė. Neseniai dar yra gauta naujų knygų. Ypač kviečiami Paryžiaus apylinkės tautiečiai domėtis lietuviška knyga ir ją skaityti. Tik prašoma skaitytojus labai ilgai neužlaikyti knygų ir jas perskaičius grąžinti.

Prancūzijos Krašto Valdybos Pirmininko kun. J. Petrošiaus adresas yra šis:

178, rue de Belleville, Paris - 20. Tel. MEN. 11-60.

Mūsų mirusieji. Kiek Krašto Valdybai žinoma, 1959 m. mirė šie Bendruomenės nariai: Ivoškevičius Julius, Nobereitis Albertas, Pieron Michel ir Marcel Valet.

ITALIJA

PAMINĖJO J. E. ARKIVYSKUPĄ J. J. SKVIRECKĄ

Gruodžio 14 d. saleziečių gimnazijoj buvo paminėtas neseniai šį pasaulį palikęs mūsų Ganytojas J. E. Arkivyskupas J. J. Skvireckas, buvęs Saleziečių bendradarbis.

Gimnazijos koplyčioj gedulingas pamaldas atlaikė įstaigos direktorius kun. St. Petraitis, kuriam asistavo kun. Šileika ir kun. Gavėnas. Per Mišias giedojo mokinių choras, diriguojamas muz. mokytojo kun. K. Budavičiaus. Išvakarėse gimnazijos direktorius nušvietė apgailestaujamo garbingojo Velionies kilnią asmenybę, jo darbus ir nuopelnus Lietuvos Bažnyčiai ir lietuvių tautai.

JAUNUOLIO AUKOS KELIAS

Gruodžio 19 d. Romoje, šv. Jono Lateramo bazilikoje arkiv. A. Traglia įšventino į kunigus Simoną Jūreivį Razmų, šv. Kazimiero kolegijos auklėtinį. Sekančią dieną kolegijoje turėjo pirmą iškilmingą šv. Mišių auką, kurioje dalyvavo jo motina iš Chicagos, vysk. V. Padolskis, Ponai Lozoraičiai ir lietuvių kolonija. Jaukiame priėmime išreikšta gausių linkėjimų, pobūvyje skambėjo lietuviška sutartinė.

Jaunasis kunigas gimė 1932 m. Barstyčiuose, Žemaitijoje. Čia baigė pradinę mokyklą ir Sedoje dvi gimnazijos klases. Lietuvišką gimnaziją baigė Vokietijoje. Su motina ir sesute emigravęs į Chicagą, buvo eilinis darbininkas. Vėliau mokėsi Quigley ir garsioje Mundelein kun. seminarijoje. Baigęs filosofiją, atvyko į lietuvišką židinį — Romos šv. Kazimiero kolegiją. Taip užtikrintą Amerikoje ateitį paaukojo lietuviškam reikalui. Romoje baigia studijas šv. Grigaliaus universitete, kur yra du profesoriai lietuviai. Šalia mokslo kun. S.J. Razmus gyvai reiškiasi visuomeninėje veikloje ir spaudos darbe.

IŠLEIDO SOLISTĘ

Solistė Janina Liustikaitė, kuri po Š. Amerikos ir Kanados gastrolių tęsė Romoje studijas, gruodžio 17 d. išvyko į Angliją. Čia tikisi pasirodyti vietinėje televizijoje.

Albina Uknevičiūtė, dainininkė iš Australijos Liet. Bendruomenės, Romoje tęsia studijas toliau.

LIETUVIŲ ATSTOVAS

Prato mieste gruodžio 28-30 d.d. tarptautiniame kunigų studijų suvažiavime Lietuvą atstovauja kun. Dr. Vytautas Balčiūnas, šv. Kazimiero kolegijos dvarios vadovas ir Italijos Liet. Bendruomenės Tarybos pirmininkas.

VAIKAMS IR JAUNIMUI LIETUVIŠKA KNYGA GRAŽIAUSIA DOVANA

Giedrius — Pasakėčios — 14.8.
Balys — Lietuviškos pasakos — 18.6.
Bielinis — Penktieji metai — 42 šil.
Mazalaitė — Piūties metas — 36.8.
Hugo — Vargdieniai — 5 tomai.
Sinkevičius — Kryžiuočiai — 3 tomai.
Reimont — Kaimiečiai — 5 tomai.
Tolstojus — Ana Karenina — 2 tomai.
Žurnalai bei laikraščiai:
Laiškai Lietuviams — metams 1 sv.
Dirva — 2 kart savaitėje, iliustruotas — metams 56 šil.
Moteris — 21 šil.
Lietuvių dienos — 38.6.
Karys — 42 šil.
Nepriklausoma Lietuva — 42 šil.
Vaikams Eglutė — 21 šil.
„Draugo“ kalendorius — 6 šil.
Maldaknygės, plokštelės. Rašyti:
Dainora, 49, Thornton Ave, London, W.4.

PIGIOS KNYGOS

S. Būdavo — Rūsti siena, P. Enskaičio — Audra eina, P. Alšėno — Maži žodžiai.

Dabar užsisakius visos trys knygos tik 15 šil. Vėliau bus parduodamos po 7 šil. 6 p. kiekviena.

Pirmoji lietuviško vaidinimo plokštelė K. Borutos „Baltaragio malūnas“ sutalpinta į dvi ilgo grojimo plokšteles (1.30 val.) su periuntimu — 75 šil.

Rašyti: **Spaudos Centras, 46, Springcliffe, Bradford 8, Yorks.**

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY.
Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1-2, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PAR2470.